Sisekaitseakadeemia
Halduskolledž

Beryl Kõvermägi

SA KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUS PROJEKTITOETUSTE ELLUVIIMINE JA REGIONAALNE JAGUNEMINE KOHALIKU OMAVALITSUSE ÜKSUSTE VAHEL

Lõputöö

Juhendaja:
Mikk Lõhmus, PhD

Tallinn 2009

ANNOTATSIOON

SISEKAITSEAKADEEMIA

Kolledž: Halduskolledž	Kuu ja aasta: mai 2009
Töö pealkiri: SA Keskkonnainvesteeringute Keskus projektitoetuste elluviimine ja regionaalne jagunemine kohaliku omavalitsuse üksuste vahel.	
Töö autor: Beryl Kõvermägi	Olen nõus oma lõputöö kättesaadavaks tegemisega elektroonilises keskkonnas. Allkiri:
Lühikokkuvõte: Aastate jooksul on kasvanud ka kohaliku omavalitsuse üksuste roll keskkonnapoliitika realiseerimisel. Samas pole aga lisandunud ülesannete täitmine vastavuses omavalitsusüksuste tulubaasiga ning on jäetud arvestamata vajalike üldiste kulude ja omaosaluse katmise võimalustega. Antud lõputöö eesmärgiks oli uurida ja analüüsida SA Keskkonnainvesteeringute Keskus keskkonnaprogrammi elluviimist ja toetuste jagunemist kohalike omavalitsuste üksuste vahel. Töös püstitati järgmine hüpotees: Regionaalsed tuluerinevused ning erinev haldussuutlikkus võimaldab keskkonnaprogrammi toetusi taotleda ja kasutada vaid tulukamatel kohaliku omavalitsuse üksustel. Lõputöös on 47 lehekülge ning töö on kirjutatud eesti keeles. Lõputöös kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit ning andmekogumismeetodina ankeetküsimustikku. Töö käigus jõuti järeldusele, et regionaalsed tuluerinevused pole takistanud vähem tulukamatel kohaliku omavalitsuse üksustel taotleda keskkonnaprogrammi toetusi. Suures osas on omavalitsusüksuste poolt esitatud projektitaotlused leidnud rahastamist. Vähesed diferentsid ilmnesid vaid eraldatud summade ja toetuste taotlemise kordade arvus, mille põhjuseks ei pea autor kohaliku omavalitsuse üksuste erinevat haldussuutlikkust ja tuluerinevusi, vaid nende enda vähest initsiatiivikust, madalat motiveerituse taset ning suutmatust ideid genereerida ja neid projektide läbi realiseerida. Uuringu tulemustest lähtuvalt tõi autor välja olulisemad ettepanekud: ▪ Omavalitsusüksused võiksid kaaluda võimalust kaastata projekti koostamise protsessi seda valdkonda tundvaid spetsialiste või looma selleks eraldi ametikoha. ▪ Jätkata SA KIK kekkonnatoetuste maksmist ning hetkel mitte muuta keskkonnaprogrammi meetodite ja projektitoetuste rahastamise metoodikat.	
Võtmesõnad: Kohalik omavalitsus, SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, keskkonnaprogrammid, regionaalpoliitika, tulubaas.	
Keywords: Local government, Environmental Investment Centre, environmental programmes, regional policy, income basis.	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia	
Kaitsmisele lubatud Kolledži direktor: Tanel Oppi	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele Juhendaja: Mikk Lõhmus	Allkiri:

SISUKORD

ANNOTATSIOON 2

LÜHENDITE SELGITUSED 4

SISSEJUHATUS 5

1. KOHALIKU OMAVALITSUSE ROLL ÜHISKONNAS JA REGIONAALPOLIITIKAS 8

1.1 Kohaliku omavalitsuse üksuste olemus ja funktsioonid Euroopa Kohaliku Omavalitsuse Harta põhimõtetest lähtudes 8

1.2 Eesti regionaalpoliitika ja selle roll ühiskonnas 10

1.3 Kohalike omavalitsuste tulubaas ja selle mõju tegevuste realiseerimisel 13

2. SISERIIKLIKUD KESKKONNAPROGRAMMID 16

2.1 Keskkonnaprogrammid, nende õiguslikud printsiibid ja rakendamine 16

2.2 Siseriiklike keskkonnaprogrammide põhimõtted välisriikides 18

2.3 Rahvusvahelised keskkonnaprogrammid ja nende kasutamine Eestis 20

3. KESKKONNAPROGRAMMI REGIONAALSE JAGUNEMISE ANALÜÜS 23

3.1. Kasutatud uuringu metoodika ja valimi kirjeldus 23

3.2 Keskkonnaprogrammi elluviimine ja toetuste regionaalne jagunemine kohaliku omavalitsuse üksuste vahel 24

3.3 Uuringu järeldused ja võimalikud ettepanekud 31

KOKKUVÕTE 35

KASUTATUD KIRJANDUS 38

SUMMARY 45

LISA Ankeetküsitlus 46

LÜHENDITE SELGITUSED

Käesolevas lõputöös on kasutatud järgmisi õigusaktide lühendeid:

KeTS- Keskkonnatasude seadus

KOKS- Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus

EKOVH- Euroopa kohaliku omavalitsuse harta

PS- Põhiseadus

SISSEJUHATUS

Aastatega on ühiskonnas hakatud üha suuremat rõhku osutama ümbritseva keskkonna säästmisele, hoidmisele ja taastamisele. Keskkonna toetamine ja positiivsematele muutustele kaasaaitamine on muutunud omaette väärtuseks, mille tarbeks on välja töötatud erinevaid valdkondlikke strateegilisi arengudokumente, et soosida keskkonnasõbralikku mõtteviisi ja aidata kaasa seatud prioriteetide saavutamisele. Tulenevalt sellest on märkimisväärset osatähtsust kogunud ka erinevate keskkonnaalaste projektide taotlemine ning nende rahastamine konkreetset valdkonda puudutavate programmide ja fondide abiga. Sedalaadi tänuväärne võimalus on andnud head väljavaated just kohalikele omavalitsustele, kes vaatamata riigipoolsele finantseerimisele ei saa oma ideede ja vajaduste realiseerimiseks alati valitsuse abile ja toetusele loota ning on seetõttu hakanud kasutama teisi väljaspoolt pakutavaid vahendeid, et lahendada esinevaid keskkonnaprobleeme ning luua positiivseid ja tulemusrikkaid muutusi ümbritsevas miljöös.

Kuigi valikuvõimalus pakutavate toetuste osas on mitmekülgne, ei kujune projektitoetuste taotlemine sageli edukalt ning teatud osa kohalikest omavalitsustest jäävad tarvilikest toetustest ilma. Suuresti on selle põhjuseks kohalike omavalitsuste üksuste vähene haldussuutlikkus ja minimaalne tulubaas. Autori arvates asetab see mõned kohalikud omavalitsused olukorda, kus nad jäävad alla neile, kes on suutnud mitmeid projektitaotlusi esitades saavutada väljapaistvaid tulemusi ning on sel viisil andnud suure panuse oma piirkonna arenguks.

Käesoleva lõputöö eesmärgiks ei ole uurida haldus- territoriaalse reformi vajalikkust, vaid uurida ja analüüsida SA Keskkonnainvesteeringute Keskus keskkonnaprogrammi elluviimist ja toetuste jagunemist kohalike omavalitsuste üksuste vahel.
Sellest lähtuvalt on antud diplomitöö keskendunud järgmistele uurimisülesannetele:

- Uurida SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse (*edaspidi* SA KIK) keskkonnaprogrammist projektitoetusteks eraldatud finantseeringute regionaalset jagunemist kohalike omavalitsuste üksuste vahel;

- selgitada välja, kas ja kui suurel määral esineb regiooniti erinevusi rahaliste toetuste maksmisel
- uurida, kas erinevused regionaalselt jagatava raha osas on tingitud kohaliku omavalitsuse üksuste võimekusest.

Lisaks annab autor uurimustulemuste põhjal omapoolse hinnangu keskkonnaprogrammide vahelisest jagunemisest ning teeb saadud tulemustest lähtuvalt ettepanekuid keskkonnaprogrammi meetodite ja projektitoetuste rahastamise efektiivsemaks muutmiseks.

Antud lõputöö aktuaalsus peitub asjaolus, et sageli kõneainet pakkuvad arutelud kohaliku omavalitsuse üksuste tulubaasist on selgelt välja toonud tõsiasja, et Eesti halduskorralduses esineb suurel määral regionaalset ebaühtlust ning tõenäosus paremate tegevuste planeerimiseks ja ülesannete koordineerimiseks on majanduslikult edukamal järjel olevatel omavalitsusüksustel. Kuna omavalitsusüksused on mitmete erinevate ülesannete kohustatud täitjad, omab autori arvates omavalitsuste tulubaas mõjuvat tähtsust tegevuste realiseerimisel. Sagedasi investeeringuid vajab prioriteetseks olev keskkonnavaldkond, kuid mille täitmiseks omavalitsusüksustel võimalusi napib ning piiratud omavahendid ei soosi ka alati toetuste taotlemist siseriiklikest programmidest ega ka Euroopa Liidu struktuurifondidest.

Ka hetkel eksisteeriv raske majanduslik olukord ning ebapiisavad rahalised vahendid takistavad vähemjõukamatel omavalitsusüksustel konkureerimast edukamatega ning nende kohalikud arenguprioriteedid võivad seepärast täitmata jääda. Seetõttu leiab autor, et üldkokkuvõttes vähendavad regionaalsed tuluerinevused üldist haldussuutlikkust ja pärsivad efektiivset jätkusuutlikust mitmetes valdkondlikes tegevustes.

Sellest lähtuvalt on autor püstitanud järgmise hüpoteesi:

Regionaalsed tuluerinevused ning erinev haldussuutlikkus võimaldab keskkonnaprogrammi toetusi taotleda ja kasutada vaid tulukamatel[1] kohaliku omavalitsuse üksustel.

[1] Mõiste „tulukas“ all mõeldakse linnasid ja valdasid, kus tulu elaniku kohta on üle üle 7812 krooni (Rahandusministeerium 23.03.09).

Antud diplomitöö on jagatud kolme peatükki. Esimeses peatükis analüüsitakse lähemalt Eesti kohaliku omavalitsuse olemust ja üldisi funktsioone Euroopa Kohaliku Omavalitsuse Harta (*edaspidi* harta) põhimõtetest lähtudes. Uuritakse, missugune on Eesti valitsev regionaalpoliitika, selle tähtsust ja rolli käesoleval ajal ning vaadeldakse kohalikke omavalitsusi regionaalpoliitika osana. Teine peatükk kirjeldab ja tutvustab siseriiklikke keskkonnaprogramme, nende õiguslikke printsiipe ja rakendamist. Samuti vaadeldakse, millised on siseriiklike keskkonnaprogrammide põhimõtted välisriikides ning analüüsitakse välisriiklike keskkonnaprogrammide mõjukust ning nende rakendamise metoodikaid. Kolmandas peatükis analüüsitakse uurimustulemustest lähtudes projektitoetuste regionaalset jagunemist ning antakse hinnang keskkonnaprogrammi elluviimisest.

Lõputöö aluseks on Eestis omaks võetud ja Euroopa Kohaliku Omavalitsuse Hartast lähtuvad kohaliku omavalitsuse põhimõtted ning demokraatliku õigusriigi teooria. Täiendavat informatsiooni on kogutud kohaliku omavalitsuse üksuste tegevust reguleerivatest seadustest, erinevatest publikatsioonidest, eesti- ja võõrkeelsetest teadusajakirjadest, kohaliku omavalitsuste üksusi reguleerivatest dokumentidest ning internetiallikatest. Antud lõputöös kajastamist leidvad õigusaktid on kasutatud 2008 ja 2009 aasta seisuga.

1. KOHALIKU OMAVALITSUSE ROLL ÜHISKONNAS JA REGIONAALPOLIITIKAS

1.1 Kohaliku omavalitsuse üksuste olemus ja funktsioonid Euroopa Kohaliku Omavalitsuse Harta põhimõtetest lähtudes

Kohalikud omavalitsused on ühtse ja toimiva riigi ning avaliku halduse üheks oluliseks koostoimimise osaks, mis demokraatliku riigivõimu teostamisel märkimisväärselt suurt tähtsust omavad. Kohaliku omavalitsuse ja demokraatia seos leiab kinnitust ka 1985. aastal Euroopa Nõukogus heaks kiidetud hartas, mille kohaselt on kohalik omavalitsus üks demokraatliku valitsemisviisi põhilisi alustugesid (EKOVH). Ühtlasi tähendab see, et kohaliku omavalitsuse õigusel on märkimisväärne ja kasvav Euroopa Liidu (*edaspidi* EL) õigusega seonduv dimensioon. EL õigusloome ning õiguse realiseerimine riigi seaduseandja kaudu, samuti halduspraktika tõestavad, et ei eksisteeri peaaegu ühtegi EL valdkonda, mis pole samaaegselt relevantne kohalikule omavalitsusele (Olle 2004:32, 33).

Reeglina mõistetakse kohaliku omavalitsuse all mingi valdkonna ehk ala haldamist (juhtimist) asjaosaliste endi poolt vahetult või nende poolt valitud organite kaudu. Seda saab käsitleda valla- või linnaelanike (-kodanike) endi poolt oma ülesannete määratlemise ja oma poliitilise esinduskogu valimisena, seega elanike (kodanike) tugevalt väljaarenenud iseseisvusena (Gern 1997:68). Harta artikli 3 kohaselt, tähendab kohalik omavalitsus kohalike võimuorganite õigust ja võimet seaduse piires ja kohalike elanike huvides korraldada ja juhtida valdavat osa nende vastutusalasse kuuluvast ühiskonnaelust. Sama artikli punkt 2 jätkab, et seda õigust kasutavad otsestel, ühetaolistel ja üldistel valimistel salajase hääletuse teel vabalt valitud nõukogu või esinduskogu liikmed (EKOVH).

Eesti eksisteerivat kohaliku omavalitsuse institutsionaalset vormi on iseloomustatud ka Mourizen ja Svara (2000) poolt kui volikogu- täidesaatva võimul baseeruvat mudelit, kus seadusandlikud ja fiskaalsed vastutused on rakenduste ja saavutuste poolest selgelt lahutatud (Sootla; Toots 2006:170). Ühtlasi leiab sel viisil kahe organi vahel aset koordineeritud ja õiguslikult määratletud koostöö, mille abil teineteist oma tegevustes täiendatakse.

On oluline, et riigi kesktasandist madalamal seisvad institutsioonid suudaksid oma funktsioone realiseerida nii, et need oleksid kõigile kättesaadavad. Eelkõige lähtub selline juhtimisviis EL üldtunnustatud subsidiaarsuse printsiibist, mis kajastub harta artiklis 4, mille kohaselt täidavad riigi kohustusi üldjuhul eelistavalt kodanikule kõige lähemal seisvad võimuorganid. Nimetatud põhimõtte kohaselt peab kõrgemalseisev organisatsiooniline üksus võtma endale ainult sellised ülesanded, mida alamalseisev üksus ei saa täita sama hästi või paremini (Olle 2002:43). Kuna riik ainuüksi ei suudaks organiseerida kõikide vajalike funktsioonide täitmist ja vajaduste katmist on kohaliku omavalitsuse roll neile seaduse alusel määratud funktsioonide abil asjaajamine kodanikule lihtsamaks ja vaevarikkamaks muuta.

Kohaliku elu iseseisva korraldamise õiguse loob harta artikkel 4, mis sätestab, et kohalikel võimuorganitel on täielik vabadus seadusega lubatud piires rakendada oma initsiatiivi igas valdkonnas, mis ei jää väljapoole nende pädevust ega ole määratud täitmiseks mõnele teisele võimuorganile. Nimetatud säte evib endas kohalikule omavalitsusele omast autonoomia tunnust, mis võimaldab otsuseid vastu võtta ja tegutseda oma nägemustest lähtuvalt, et juhtida ja korraldada kohalikku elu (EKOVH).

Kui aga kohalikel omavalitsustel puudub õigus võtta vastu kohaliku omavalitsuse jaoks olulisi otsuseid, muutub ka kohalik demokraatia farsiks (Lõhmus 2008:62) ning kohalikud omavalitsused muutuvad keskvõimu käepikendusteks (Goldsmith 1995). Seega on oluline mõelda, et mida rohkem on kohalikul tasemel otsustusõigust, seda kiiremini ja efektiivsemalt suudetakse ellu viia olulisi ülesandeid ja pakkuda kvaliteetseid avalikke teenuseid.

Juriidiliselt võttes määratakse omavalitsusüksuse kohustuslikud funktsioonid ja ülesanded seadusega. Enamus kohustusi on sätestatud Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses (*edaspidi* KOKS), kohustusi võib aga määrata ka teiste seaduste alusel. Lisaks KOKS loetletud ülesannetele täidab kohalik omavalitsus riiklikke kohustusi, mida võib talle seada ainult seaduse alusel või kokkuleppel kohaliku omavalitsusega (PS § 154). Äärmiselt laiaulatuslikke kohustusi on peale EL liitumist toonud kaasa keskkonna valdkond, mis mitmete õigustloovate aktide alusel seab kohalikele omavalitsustele täiendavaid funktsioone, mille täitmised sageli rahaliste vahendite nappuse tõttu realiseerimata jäävad,

kuna keskkonna valdkond majanduslikult enim rahalisi ressursse vajavasse kategooriasse asetub.

Paraku ongi Eestis valdavaks probleemiks kujunenud asjaolu, et kohalikele omavalitsustele pandud ülesannete maht ei ole vastavuses riigi poolt kohalikele omavalitsustele määratud rahaliste vahenditega. Suur osa kohalikke omavalitsusi ei suuda nõutaval tasemel täita kõiki neile pandud ülesandeid, sealhulgas tagada arendustegevust piirkonnas ning pakkuda elanikele kvaliteetselt, kättesaadavalt ja otstarbekal viisil avalikke teenuseid (Reiljan, Timpmann, Olenko 2002:396). Seega pole Eesti Vabariik suutnud täita harta artiklist 9 tulenevaid põhimõtteid, mille kohaselt peavad kohalike omavalitsuste rahalised vahendid olema vastavuses neile põhiseaduse ja seadusandlusega seatud kohustustega, mida nad võivad oma volituste piires vabalt kasutada (EKOVH). Pigem on kohalikud omavalitsused muudetud keskvõimust sõltuvaks ning ilma stabiilse (seadustes fikseeritud normatiivide ja rahastamiskorra alusel kujuneva) tulubaasita kohalikku võimu sõltumatuks muuta ei saa (Reiljan, Timpmann, Olenko 2002:397).

Kuigi aastate jooksul on erinevate kohaliku omavalitsuste rahastamise võimaluste üle spekuleeritud, ei ole senini suudetud välja mõelda ainuõiget ja toimivat rahastamissüsteemi, mis võimaldaks kohalikel omavalitsustel omada piisavalt finantsvahendeid, et täita neile seadusega määratud funktsioone ja kohustusi. Seetõttu on paljud kohalikud omavalitsused oma funktsioonide täitmiseks asunud taotlema rahalist abi erinevatest EL fondidest, kui ka siseriiklikest organisatsioonidest.

1.2 Eesti regionaalpoliitika ja selle roll ühiskonnas

Vastavalt Eesti regionaalarengu strateegiale on regionaalpoliitika ehk regionaalarengu poliitika riigivõimu sihipärane tegevus regioonide arengueelduste parandamiseks ja riigi regionaalarengu suunamiseks. See hõlmab nii teadlikku harupoliitikate regionaalse mõju suunamist kui ka täiendavaid regioonide arendamisele suunatud tegevusi (Siseministeerium 22.02.09).

Alates Maastrichti lepingust, (1992) kui Euroopa Ühendus hakkas kujunema Euroopa Liiduks, on tõusnud EL institutsioonide ning liikmesriikide kodanike vaheliste suhete

loomisel võtmepositsioonile kohalikud ja regionaalsed omavalitsused. Maastrichti lepinguga otsustati luua Regioonide ja kohalike omavalitsuste komitee, Euroopa Liitu hakati defineerima kui kodanikele võimalikult lähedal seisvat süsteemi, kui kodanike Euroopat (Ulst 2003:494).

Eestis formuleeriti regionaalpoliitika põhimõtted, vajalikkus ja eesmärgid esmakordselt juba 1989. aastal, IME (Isemajandava Eesti) kontseptsioonis, kus oli peatükk regionaalpoliitikast. Praktiliste regionaalpoliitiliste meetmete rakendamise aluseks sai aga 1990. aastal avaldatud peaminister Edgar Savisaare valitsuse programm, mis sisaldas omaette punkti regionaalpoliitikast (Mäeltsemees 2002:18). Mõned aastad hiljem 1994. a. valmis Eesti riigi esimene regionaalpoliitika alusdokument, milleks oli Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud regionaalpoliitika kontseptsioon. Sellele järgnes 1999.a valminud Eesti regionaalarengu strateegia, mis arendas edasi kontseptsioonis toodud põhiseisukohti, määras kindlaks regionaalarengu soovitavad suundumused, riigi regionaalpoliitika alused ja harupoliitikate regionaalse mõju suunamise lähtekohad Euroopa Liiduga liitumise eelsel perioodil (Eesti regionaalarengu strateegia ... 10.11.08)

Õigupärast peetakse regionaalset juhtimistasandit avaliku halduse kolmest tasandist kõige keerulisemaks, sest siin saavad kokku riiklik ja omavalitsuslik juhtimine (Reimaa 2007). Pea kõikides riikides on see kõige keerulisem avaliku halduse tasand, kuna sellest sõltub väga oluliselt ühiskonna terviklik areng ja innovatiivsus. Eriti mõjutab regionaalhalduse korraldus majanduspoliitikat ja sealhulgas regionaalpoliitika tulemuslikkust (Mäeltsemees 2004:331). Ühtlasi on avaldatud arvamust, et regionaalpoliitikat saabki kohaldada vaid turumajanduse tingimustes, mis tähendab, et vajaduse regionaalpoliitika järele tekitab üksnes turumajanduse olemasolu, kuna sellega kaasnevad erinevad sotsiaalsed nähtused, mis plaanimajanduse raames tundmatud oleksid (Mäeltsemees 2002:15).

Ehkki Eesti regionaalpoliitika kontseptsiooni kohaselt on regionaalpoliitika eesmärkideks piirkondade arengueelduste loomine, kõigi piirkondade majanduse arenguvõime tagamine, piirkondlik tasakaalustatuse saavutamine ning ning säästev areng (Regionaalpoliitika kontseptsioon ... 15.12.2009), eksisteerib Eestis hetkel siiski olukord, kus nähtavalt suures osas pole suudetud seatud eesmärke täita ning piirkondlikud erinevused regionaalsel tasandil on jätkuvalt märkimisväärsed.

Regionaalhalduse küsimuste lahendamise osas on arvatud, et Euroopas üldtunnustatud subsidiaarsusprintsiipi arvestades peaks lahenduste leidmine algama kohalikust omavalitsusest (Mäeltsemees 2004:334). Antud printsiipi on rõhutatud. Maastrichti lepingus, kui ka Euroopa regionaalse omavalitsuse harta eelnõus, mille artikkel 7 lg 2 sätestab selgelt, et regioonid peaksid subsidiaarsuse printsiipi rakendama oma suhetes kohalike omavalitsustega (Draft European Charter ... 31.01.09). Subsidiaarsusprintsiibi järgimine eeldab aga kohalike omavalitsuste suuremat võimekust tulla toime oluliselt mahukamate ülesannete täitmisega ning suuremate kulutustega, mis Eesti oludes on hetkel komplitseeritud. Suuresti seab piirangud ette juba eelnevalt mainitud väiksema rahvaarvu ja territooriumiga kohalike omavalitsuste vähene haldussuutlikkus ning ebapiisav rahaliste vahendite olemasolu.

Lisaks eelnevale võib märkida, et peale siseriiklikult esinevate probleemide mõjutavad liikmesriikide regionaalset ja kohalikku tasandit ka enamik EL harukondlikest poliitikatest. Riigi kesktasandist madalamaid institutsioone mõjutavad mitmed EL direktiivid. Näiteks paljud keskkonnakaitsealased direktiivid (direktiiv 91/271 linnade reovee töötlemise kohta, direktiiv 85/337 keskkonnamõjude hindamise kohta, direktiiv 75/400 joogivee tootmiseks kasutatava pinnavee nõutava kvaliteedi kohta, direktiiv 76/160 suplusvee kvaliteedi kohta jms). Keskkonnakaitse poliitilisi või tehnilisi aspekte rakendab või mõjutab ligi 200 EL direktiivi ning neil on tähelepanuväärne mõju just kohalikule ja regionaalsele tasandile, kes peavad võtma arvesse neid keskkonnakaitselisi aspekte (Mäeltsemees 2001:394). Erinevate nõuete täitmine nõuab aga rahalisi lisavahendeid, mida sageli ei suudeta leida.

Kirjeldatud regionaalprobleemidele on lahendust püütud leida peamiselt regionaalhalduse reformimise läbiviimise teel. Eeskätt lähtutakse põhimõttest „mida vähem riiki, seda parem“ (Annus; Randma 2000). Samuti on avaldatud arvamust, et reformi tulemusena paraneks üldine haldussuutlikkus ning läbiviidavad muudatused kohalike omavalitsuste rahastamispõhimõtetest muudaksid reaalsemaks omafinantseeringu suurenemise ja looks seeläbi võimaluse tõukefondide abi kasutamiseks (Õunapuu 2003).

Paraku pole aga regionaalhalduse reform selle väljapakutud kujul vajalikku toetust ega realiseerimist leidnud poliitiliste erimeelsuste tõttu ning seniseid Eesti regionaalpoliitika saavutusi ja kooskõla EL põhimõtetega võib hinnata tagasihoidlikuks (Olle 2004:210-211). Analoogne arvamus kajastub ka Euroopa Komisjoni 2001. a eduaruandes, kus

konstateeritakse, et Eesti regionaalpoliitiline progress on piiratud. Siiani on küll võetud ette samme selle valdkonna vajalike vahendite loomiseks, ent siiski on teatud osa raskusi säilinud ning tulemuste saavutamiseks tuleb jätkata õigus- ja haldusraamistiku väljatöötamist, et kohalduda EL regionaal- ja ühtekuuluvuspoliitikaga (Regular report of ... 31.01.09).

1.3 Kohalike omavalitsuste tulubaas ja selle mõju tegevuste realiseerimisel

Euroopa kohaliku omavalitsuse harta kohaselt nähakse kohalikes omavalitsustes alust, millele ehitatakse üles demokraatiale ja võimu detsentraliseerimise põhimõtetele tuginev Euroopa. Harta eeldab, et Euroopa Nõukogu liikmesriikides on kohalikud omavalitsused, mis tuginevad demokraatlikult moodustatud otsuseid langetavatele organitele ja, millel on oma kohustuste, nende kohustuste täitmiseks vajalike vahendite ja viiside ning tarvilike rahaliste vahendite suhtes ulatuslik autonoomia (RTII, 21.10.1994, 26, 95). Autonoomsust on rõhutanud ka Lawrence Pratchett, kelle arvates ei saa rääkida demokraatiast ning kohalikust autonoomiast, kui kohalikel omavalitsustel puuduvad iseseisvad rahalised vahendid ja võimalused oma tulusid ning kulusid planeerida (2004, 358–375).

On levinud arvamus, et kohaliku omavalituse roll on koordineerida kohalikku elu ning tagada omavalitsuse pidev areng (Hankov; Sepp; Vildo 2004:314). Seejuures peaks omavalitsustel arengueelduste loomiseks olema oma funktsioonide täitmiseks stabiilsed, keskvõimu jooksvast poliitikast sõltumatud ja piisava suurusega tuluallikad (Raju 2003:469). Kohalik omavalitsus peaks seega olema keskvõimust sõltumatu võimutasand, mis täidab oma ülesandeid inimeste elu ja töö korraldamisel seadustega etteantud volituste ja vahendite abil (Reiljan; Timpmann; Olenko 2002:397).

Tegelik olukord on aga vastupidine. Eestis on kohalikud omavalitsused muudetud keskvõimust sõltuvaks. Selle asemel, et seaduste alusel oma ülesannete täitmiseks raha saada, sunnitakse omavalitsusüksusi keskvalitsuse suva alusel määratud dotatsioone ootama ja ministritelt investeeringuteks raha välja kauplema (*ibid*). Ka mitmete regionaalprogrammide rakendamine võib jääda pidama omavalitsuste ebapiisava finants- ja haldussuutlikkuse taha (Hankov; Sepp; Vildo 2004:314).

Eesti kohalike omavalitsuste fiskaalautonoomiat arvatakse üldiselt ka üsna madalaks. Selle peamiseks põhjuseks peetakse keskvalitsuse osatähtsust avaliku sektori kuludesse. Kui näiteks Taanis tehakse otsused ligikaudu 2/3 maksumaksjalt kogutud summade kasutamise kohta kohalikul tasandil, siis Eesti paistab silma oma äärmise fiskaalse tsentraliseerituse poolest (Ulst 2004:416), sest ca 80 % avaliku sektori kuludest tehakse keskvalitsuse tasandil (Ulst 2000:14). Seda fakti ilmestab kohaliku omavalitsuse tulubaasi suhe sisemajanduse kogutoodangusse ja avaliku sektori kulutustesse.

Mõnede Euroopa Liidu riikide kohaliku tulubaasi suhe SKT-sse ja avaliku sektori kogukuludesse 2007. a (CCRE/CEMR 03.04.09)

Riik	**Kokku (miljard eurot)**	**% SKT- st**	**% avaliku sektori kuludest**
Eesti	1,5	9,8	27,7
Hispaania	222,8	21,2	54,6
Itaalia	230,8	15,0	31,2
Leedu	2,4	8,4	23,8
Läti	2,2	11,3	29,9
Madalmaad	86,7	15,3	33,8
Poola	41,4	13,4	31,8
Prantsusmaa	212,2	11,2	21,4
Rootsi	81,4	24,5	46,6
Saksamaa sh föderaaltasandil	469,1 173,5	19,4 7,2	44,2 16,3
Soome	34,6	19,2	40,7
Taani	72,9	32,0	63,1

Eesti kohaliku demokraatia ja eelkõige kohalike omavalitsuste finantsprobleemidele on tähelepanu juhitud ka Euroopa kohalike omavalitsuste ja regionaalsete ametivõimude kongressi soovituslikus raportis, kus tehtud järelduste põhjal on täheldatud vajadust muuta Eesti seadusandlust ja praktikat niivõrd, et tulevikus oleks kohalikel võimude käsutuses paremad rahalised ressursid. Konkreetsemalt tähendaks see, et kohalikel omavalitsustel oleks suurem võim tõstmaks aastatulu kohalike maksude arvelt (The situation of ... 2000).

Eesti omavalitsuste laialdasem fiskaalautonoomia tähendaks eelkõige ka suuremat autonoomiat maksumäärade kujundamisel. Samuti senisest suuremat osa keskvalitsuse ja omavalitsuste vahel jaotatavast üksikisiku tulumaksu jätmisest kohalikele eelarvele ning suurenevad maksulaekumised võimaldaksid tasakaalustada omavalitsustele pandud ülesandeid nende käsutada olevate fiskaalsete võimalustega (Trasberg 2003:484).

Momendil on omavalitsustele nende tegevuseks vajalike rahaliste vahendite tagamiseks kasutatava süsteemi aluseks (suures osas n.ö. sundkäiguna) neile füüsilise isiku tulumaksust suure osa eraldamine (Raju 2003:468). Hetkel jääb Eesti omavalitsustele riigi 2009. lisaeelarve ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse alusel 11,4% nende territooriumil elavate inimeste poolt maksustavast tulumaksust (RTI, 28.02.2009, 15, 93). Kuna palga tase Tallinnas ja selle lähiümbruses on Kagu-Eestiga võrreldes märgatav, tähendab selline süsteem möödapääsmatult ka omavalitsuste tulude suurt ebavõrdsust (Raju 2003:468). Autori poolt uuritud Statistikaameti viimaste andmete kohaselt näitab regioonide osatähtsuse sisemajanduse koguprodukti (*edaspidi* SKP)[2] protsent tõepoolest jätkuvalt Harjumaa domineerivat seisu 61,1%- ga. Vähima SKP osatähtsusega paistab rõhuvalt silma Põlvamaa, kus see küündib vaid 1,1%-ni (Statistikaamet 31.01.09).

Kvaliteetsete avalike teenuste tagamiseks vajaliku tulubaasi ja sellega lahutamatult seotud tulumaksu temaatika on Eesti kohaliku omavalitsuse võtmeprobleeme (Koidu; Lõhmus 2007). Teravat arutelu tekitab peamiselt asjaolu, et tulumaksu laekumise suurus kohaliku omavalitsuse eelarvesse sõltub konkreetse valla või linna elanike teenitud tulust. Seega võib oletada, et selline rahastamissüsteem jätab vaesemad kohalikud omavalitsused kehvemasse seisu, kuna seal kus on rohkem elanikke ja stabiilselt laekuvad sissetulekud, on ka suurem tulubaas. Järelikult on neil ka rohkem vahendeid omavalitsusüksuse ees seisvate ülesannete täitmiseks ehk võimalus luua parem elukeskkond (Riigikontroll 2000).

[2] Mõiste SKP ehk sisemajanduse koguprodukt (mõõdab majandustegevuse tulemusi. See võrdub toodetud kaupade ja teenuste väärtuse ning nende tootmiseks kasutatud kaupade ja teenuste väärtuse vahega (Statistikaamet 27.03.09).

2. SISERIIKLIKUD KESKKONNAPROGRAMMID

2.1 Keskkonnaprogrammid, nende õiguslikud printsiibid ja rakendamine

Kaasajal on riikide üldise heaolu jätkuva kasvu aluseks tasakaalu leidmine majanduse arengu ning järjest vähenevate loodusvarade ja keskkonna säästliku kasutamise vahel. Järjest olulisemaks muutub keskkonnasõbraliku ideoloogia rakendamine mistahes eluvaldkonnas. Sellest vajadusest tulenevalt pannakse üha enam rõhku keskkonnaalaste programmide ja tegevuskavade koostamisele ja ellurakendamisele riigijuhtimise kõigil tasanditel (Kasemets; Kriisa 2001:249).

Sulev Mäeltsemehele tuginedes võib öelda, et vähemalt üheteist seadust määravad kohalikule omavalitsusele ülesanded, mis eeldavad, et need peaksid hõlmama jooksvaid kulusid ja kapitali kulusid antud valdkonnale (Mäeltsemees 2000:93). Vaadates aga kohaliku omavalitsuse eelarvet, võib öelda, et väga raske on tagada valla/linna arengut. Arendusvõimalusi iseenesest on piisavalt – erinevad projektid, fondid ja taotlusprogrammid, kuid kui kohalikul omavalitsusüksusel pole eelarvesse planeeritud omafinantseeringu katmiseks raha, siis pole ka võimalust neist programmidest projektidele raha taotleda. Ettenägelikud vallad/linnad on investeeringuteks küll mingi summa ette näinud, kuid mitmeid KOV-idele suunatud fondide ja projektide miinimummahte arvestades pole need piisavad (Hanko;Sepp; Vildo 2004:314).

Eestis KOV-le antavad investeeringutoetused liigituvad spetsiifiliste toetuslike kindlapiiriliste abirahade alla, kuna need on ette nähtud spetsiifilisteks ülesanneteks ja tagatud peab olema KOV poolne kaasfinantseering. Praegune riiklike investeeringutoetuste jaotamine KOV-le on korraldatud järgmiselt:

- haridus- ja kultuuriobjektide rahastamine läbi Haridus- ja Kultuuriministeeriumi eelarvete;
- projektiviisiline rahastamine läbi erinevate riiklike sihtasutuste (Keskkonnainvesteeringute Keskus, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus) (Tamm 2004:406-407).

- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eraldistest moodustab põhiosa toetus kohalike teede hoiuks, mis jaotatakse kohaliku omavalitsuse üksuste vahel teeseaduse rakendusakti alusel kindla valemi põhjal (Riigikontroll 2007).

Toetusi eraldavad ka teised mainimata jäänud ministeeriumid, kuid kahjuks puudub konkreetne ülevaade, palju valitsussektor tegelikult kohaliku omavalitsuse üksustele investeeringutoetusi eraldab (*ibid*).

Riiklikke investeeringutoetusi antakse valdkondadesse ja objektidele, mida erasektor ei pea investeeringute tegemisel piisavalt atraktiivseks. Samas on need valdkonnad ja objektid äärmiselt olulised elukeskkonna kvaliteedi näitajana ja toetavad oluliselt ettevõtluse arenemist regioonis Kuna keskkonnavaldkonna rahastamise osakaal riigi eelarves pole piisavalt suur ja ei kata keskkonna heaoluks vajalike toimingute rahastamist, on leitud alternatiivsed võimalused riiklikult moodustatud organisatsioonide näol, mille eesmärgiks on suunata raha keskkonna valdkonnas arendamist vajavate tegevuste realiseerimiseks.

Keskkonnavaldkonna funktsioonidest on hetkel kõige ebastabiilsem ja jätkusuutmatum looduskaitse valdkonna finantseerimine, kuna korraldavate funktsioonide teostamine pidevaid investeeringuid nõuab. Riigieelarvest Riiklikule Looduskaitse-keskusele eraldatud vahenditest pole nendeks seni piisanud, mistõttu on keskuse töötajad otsinud pidevalt alternatiivseid rahastamisvõimalusi nii riigisisestest kui rahvusvahelistest fondidest (Keskkonnaministeerium 04.02.09).

Eestis on rakendunud süsteem, mis keskkonnatasude seaduse alusel näeb ette kohustuse maksta keskkonnatasu isikutel, kes on saanud keskkonnaloaga või seadusega sätestatud muul alusel õiguse eemaldada looduslikust seisundist loodusvara, heita keskkonda saasteaineid või kõrvaldada jäätmeid või on teinud seda vastavat õigust omamata (KeTS § 5 lg 1). Täpsemalt tähendab see, et kõik seaduse alusel määratud keskkonnatasudena laekuv raha jaguneb kohalike omavalitsuste ja riigieelarve vahel ning selle abil viiakse ellu riigi keskkonnapoliitikat.

Keskkonnatasudest riigieelarvesse laekunud raha sihtotstarbelist kasutamist korraldab Keskkonnatasude seaduse kohaselt SA KIK, millele eraldatud rahast toetatakse keskkonnaprojektide elluviimist keskkonnaprogrammide kaudu eesmärgiga hoida

keskkonna seisundit, taastoota loodusvarasid ning heastada keskkonnakahjustusi (Riigikontroll 2008).

Kõnealune organisatsioon (s.o SA KIK) omab oma valikus erinevaid keskkonnaprogramme, mis kaheksaks suuremaks valdkonnaks jagunevad. Taotluseid esitatakse sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus nõukogu poolt kinnitatud keskkonnakaitse valdkondade alusel vastavalt keskkonnaprogrammile (RTL 2006, 19, 331).

Keskkonnaprogrammi kaudu toetab SA KIK omavalitsusi, keskkonnakaitsega seotud organisatsioone, mittetulundusühinguid ja sihtasutusi, äriühinguid ja ettevõtteid ning teadus- ja haridusasutusi keskkonnaprojektide elluviimiseks.

Kuna keskkonnaprogrammi 2009. aasta I vooru maht vähenes seoses riigieelarve kärpega ligi poole võrra, võttis KIKi nõukogu prioriteediks rahastada projekte, mis on seotud Euroopa Liidu direktiivide või riigisisestest õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmisega. Samuti eelistati taotlusi, mille puhul oleks projekti tegemata jätmisel kahju keskkonnale suur (Keskkonnaministeerium 2009).

2.2 Siseriiklike keskkonnaprogrammide põhimõtted välisriikides

Sarnaselt Eestis eksisteerivale SA Keskkonnainvesteeringute Keskusele eksisteerib ka teistes Euroopa riikides organisatsioone, mis on orienteeritud eesmärgile hoida ümbritsevat elukeskkonda, väärtustada puhast loodust ning selle jätkusuutlikku arengut.

Läti Keskkonnaministeeriumi haldusalasse kuulub piiratud vastutusega äriühing Keskkonna Investeerimisfond, mille aktsiaid omab 100% ulatuses Läti Keskkonnaministeerium (Latvian Environmental Investment Fund 14.03.09). Fondi eesmärgiks on vähendada keskkonnareostust, edendada keskkonnakaitse projektide teostamist ning ühtlasi suurendada aktsiakapitali ja kohalikku suutlikkust, et valmistada ette kvalitatiivseid ja tõhusaid projekte nende ideest realiseerimiseni. Fondi ressursid koosnevad kodu- ja välismaistest rahalistest vahenditest, et toetada keskkonnasõbralike

kohalike omavalitsuste ja erasektori projekte ning väljastada laene soosivate keskkonnaalaste projektide realiseerimiseks (Latvian Environmental Investment Fund 14.03.09)

Analoogselt SA KIK Eestis, toetab Läti Keskkonna Investeerimisfond keskkonnaprojekte, mis on seotud vee ja õhu kaitsmisega ning jäätmekäitlusega. Lisaks on toetatavate valdkondade hulgas taastuvenergia kasutamine, hoonete soojustamise ja puhtama tootmise ja muude projektide rahastamine (Latvian Environmental Investment Fund 14.03.09).

Kõige enam sarnaneb Eesti keskkonnavaldkonna rahastamisele põhimõtetele Poola, kus Keskkonnaministeerium alluvuses asub Riikliku Keskkonnakaitse ja Veemajanduse Fond, mida võib pidada Poola keskkonnakaitse rahastamise süsteemi tugisambaks. Selle tegevuse seaduslik baas on moodustatud Keskkonnakaitse seaduse alusel. Fondi tuluallikad on keskkonnatasud ja trahvid, mis on kooskõlas keskkonnakaitse regulatsioonidega. Laenud ja toetused ja teised rahastamise vormid on enamasti allutatud suurte riiklike ja piirkondlike projektide rahastamiseks, käsitledes vee, õhu ja pinnase problemaatikat (The National Fund of Enviromental Protection and Water Management 14.03.09).

Aastatel 1989-2007 on eraldatud peaaegu 19 miljardi Poola zloti väärtuses (296,4 triljonit eurot) kaasfinantseerimisperioodiga keskkonnaprojekte, mille hinnanguline koguväärtus küündib kuni 65 miljardi zlotini. Kõige tähtsam osa rahalistest vahenditest eraldati õhu ja vee kaitsele ning veemajandusele (*ibid*).

Pisut erinev, ent siiski keskkonna valdkonnale suunistletud on Saksamaal asuv sihtasutus Deutsches Bundesstiftung Umwelt DBU (*edaspidi* Saksa Keskkonnafond), olles Euroopa üks uurimaid sihtasutusi ning toetades innovatiivseid ja silmapaistvaid keskkonnaprojekte, mis keskenduvad keskkonnatehnoloogiale ja teadusuuringutele, looduskaitsele, keskkonnateemade tutvustamisele ja kultuuripärandile. Tähelepanu keskmes on edendada väikeste ja keskmise suurusega ettevõtteid, et anda neile võimalus oma ideid rakendada (Deutsches Bundesstiftung Umwelt 14.03.09). Samas ei ole toetuse saajate seas alati ainult ettevõtted, vaid toetuse saajad võivad toetusskeemide lõikes olla erinevad, s.h ka näiteks nii füüsilised kui juriidilised isikud ning era- ja avalik-õiguslikud organisatsioonid.

Rahastamise osas oleneb toetuse andmise otsus suuresti konkreetsest panusest, mida projekt suudaks keskkonna kaitseks anda. Sellest tulenevalt on toetuse saamise tingimuste põhikriteeriumid samuti kõrgemate nõuetega. Näiteks peab projekt olema teaduse ja tehnoloogia kõrgel või kõrgeimal tasemel, see peaks olema näilik ja eeskujuliku iseloomu äratav ning projekti innovatiivne lahendus peaks pakkuma uusi, täiendavaid võimalusi keskkonna kaitsmiseks (Keskkonnaministeerium 14.03.09).

2.3 Rahvusvahelised keskkonnaprogrammid ja nende kasutamine Eestis

Keskkonnasektor on üks olulisemaid valdkondi, mis vajab investeeringuid erinevatesse sektoritesse. Euroopa Liiduga ühinemine tõi Eesti riigi tegevusse uue dimensiooni – EL poliitikad ja strateegiad. Nendes orienteerumine ja nendevaheliste seostest arusaamine on aluseks nii meie seadusandluse EL omaga vastavusse viimise edukusele ja kiirusele kui ka seadusandluse rakendamiseks vajalike struktuuride ning protseduuride väljaarendamisel (Keskkonnaministeerium 27.02.09).

Väga paljudel Euroopa Liidu rahastamisprogrammidel on keskkonnakaitse või säästva arenguga seotud sisu. Mõned programmid ongi mõeldud konkreetsete keskkonnategevuste rahastamiseks. Teised jälle, nagu energiasektor või kolmandate riikidega seotud programmid, on keskkonnakaitsega kaudselt seotud. Üldiselt peavad rahastamiskõlblikud projektid olema vastavuses EL ühe või mitme eesmärgiga, ning olema õigusaktide (direktiiv, määrus, Nõukogu otsus) kontekstis, või aitama edendada EL eesmärke teatud valdkondades (Keskkonnaprobleemid ja Euroopa Liidu keskkonnapoliitika ... 27.02.09).

Keskkonnaalaste projektide rahastamine läbi erinevate programmide on oluline keskkonnakaitse aspekt. Hea keskkonnakvaliteet on eelduseks tervele elanikkonnale, mis omakorda suurendab erinevate paikade atraktiivsust elamiseks, töötamiseks kui ka sealsesse elukeskkonda investeerimiseks. Samas on aga selge, et kõik EL liikmesriigid ei ole võimelised täitma oma rahaliste vahenditega EL poolt kehtestatud keskkonna valdkonda puudutavaid eesmärke ning mitmeid EL poliitikat hõlmavaid õigusakte, kuna enamasti nendeks tegevusteks ressursse napib.

Selle teadmisega on EL arvestanud ning rahastab liikmesriike väga mitmetes valdkondades, s.h keskkonna valdkonnas. Kuigi suurem osa toetustest tuleb struktuurifondide kaudu, on ka eraldi programme (Euroopa Liidu Infokeskus 27.02.09), mis väga mitmel erineval viisil aitavad kaasa keskkonnapoliitika arengule ja täitmisele.

1. jaanuarist 2007 algas Euroopa Liidus ja Eestis selle liikmesriigina uus 7-aastane programmperiood (eelarveperiood), mis hõlmab aastaid 2007-2013. Seoses uue programmperioodiga uueneb ka EL struktuuritoetuste jaotamise ja kasutamise reeglistik (Keskkonnaministeerium 06.03.09).

Võrreldes eelneva, 2004-2006 perioodiga on muutunud struktuurivahendite kasutamise planeerimine. Kui perioodil 2004-2006 sätestati EL fondide kasutamise raamistik Riikliku arengukavaga ning Ühtekuuluvusfond kasutamise raamistik Ühtekuuluvusfondi keskkonnastrateegiaga ja transpordistrateegiaga, siis perioodil 2007-2013 hakkab neid asendama ühtne riiklik strateegiline raamdokument, milles on nii Eesti riigieelarve omavahendite kui Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamine kavandatud ühtselt. Selleks on uus Riigieelarve strateegia, mille osadena koostatakse EL struktuurivahendite kasutamise strateegiaraamistik ehk "Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia 2007-2013" ja valdkondlikud rakenduskavad (Eesti ettevalmistused EL struktuurivahendite .. 05.03.09).

Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga määratakse kindlaks strateegilised eesmärgid ja suunad EL struktuurivahenditest rahastatavate valdkondade arendamiseks. Seeläbi antakse strateegias ka strateegilised suunised konkreetselt EL vahendite kasutamiseks aastatel 2007-2013 (Euroopa Liidu struktuurivahendite ... 06.03.09). Strateegia elluviimiseks on koostatud sotsiaalmajanduslike partnerite ning Euroopa Komisjoniga koostöös kolm rakenduskava:

- inimressursi arendamise rakenduskava;
- elukeskkonna arendamise rakenduskava;
- majanduskeskkonna arendamise rakenduskava (Euroopa Liidu Struktuurifondid ... 06.03.09).

Rakenduskavad on koostatud vastavuses Euroopa Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja

Ühtekuuluvusfondi kohta ning mille raames toimub struktuurivahendite abi kasutamine (Elukeskkonna arendamise rakenduskava ... 06.03.09).

Neist mahukaim on Keskkonnaministeeriumi koordineeritav elukeskkonna arendamise rakenduskava, mille kaudu rahastatakse nii keskkonna- ja looduskaitset puudutavaid tegevusi, kui ka elukeskkonda laiemalt, nagu näiteks regionaalset arengut, hariduse infrastruktuuri ning tervishoiu ja hoolekande infrastruktuuri arendamist (Euroopa Liidu struktuurivahendite ... 06.03.09). Elukeskkonna arendamise rakenduskava (ERF toetused) ja Inimressursi arendamise rakenduskava (ESF toetused) alusel vahendatakse toetusi SA KIK kaudu (Keskkonnainvesteeringute Keskus 06.03.09).

Lisaks eelpool mainitule aitab Euroopa Ühenduse keskkonnapoliitika ja keskkonnaalaste õigusaktide arengule ja rakendamisele ning eelkõige ühenduse kuuenda keskkonnaalase tegevusprogrammi[3] eesmärkide saavutamisele kaasa EL liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE+, mille raames kaasrahastatakse projekte, mille eesmärk on looduskaitse, keskkonnapoliitikate väljatöötamine ja keskkonnaalane teavitustöö (Keskkonnaministeerium 06.03.09). Perioodiks 2009-2013 on LIFE+ eelarve kogumaht 2 143 000 000 miljardit eurot ning vähemalt 78% LIFE+ programmist saab olema kaasfinantseering projektidele, millest 50% kuulub looduse ja bioloogilise mitmekesisuse projektide rahastamisele (Europa 06.03.09).

[3] Programm on Euroopa keskkonnaalase säästva arengu strateegia alus ja aitab muu hulgas strateegia keskkonnaprioriteetide määratlemisega kaasa keskkonnaprobleemide kaasamisele kõigisse ühenduse poliitikavaldkondadesse. Vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1600/2002/EÜ, 22. juuli 2002 (Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1600/2002/EÜ … 06.03.09).

3. KESKKONNAPROGRAMMI REGIONAALSE JAGUNEMISE ANALÜÜS

3.1. Kasutatud uuringu metoodika ja valimi kirjeldus

Eesmärkide saavutamiseks kasutati antud lõputöös kvantitatiivset uurimismeetodit, mille eesmärgiks oli saada võimalikult objektiivseid empiirilisi andmeid täpselt piiritletud objektide kohta. Andmekogumismeetodina on kasutatud ankeetküsimustikku, mis võimaldas lõputöös läbiviidud uuringusse haarata palju puudutatud infokandjaid ning sellisel viisil koguda suurel hulgal vajalikke andmeid.

Uuringu sihtrühmaks kujunesid Eesti kohaliku omavalitsuse üksused, mis valimi alusel kujunenud süsteemi järgi välja valiti. Ühtlasi kasutati valimi moodustamiseks süstemaatilist valikut.

Valimi väljaselgitamiseks koostas autor eelvaliku ehk lähteandmete analüüsi, mille põhjal selekteeris välja konkreetsed kohaliku omavalitsuse üksused, kellega jätkas koostööd uuringu läbiviimiseks. Esmaselt koostatud eelvaliku aluseks olid SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt viimasel kolmel aastal tehtud eraldised kohalike omavalitsuste üksustele. Vajalikud andmed tehtud eraldiste kohta kogus autor SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse veebilehel avaldatud kokkuvõtetest, kus iga keskkonnaprogrammi nimetuse alt oli võimalik leida SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt rahastamist leidnud projektide koondtabelid aastate lõikes (Keskkonnainvesteeringute Keskus 12.02.09). Põhjaliku analüüsi tulemusena selgus, kui paljud Eesti maakondade kohaliku omavalitsuse üksused eraldivõetuna on viimasel kolmel aastal SA Keskkonnainvesteeringute Keskusest keskkonnaprogrammi toetust taotlenud ning missugused on need keskkonnaprogrammi valdkonnad, mille osas on kohaliku omavalitsuse üksuste poolt kõige rohkem taotlusi laekunud.

Saadud üldandmetest valis autor välja neli enim ja kolm vähim taotlusi esitanud maakonnad ning samas analüüsis kõigi maakondade kohaliku omavalitsuse üksusi ning nende poolt esitatud taotluste arvu. Kõige aktiivsemateks keskkonnaprogrammi

taotlejateks kujunesid Järvamaa, Tartumaa ning Pärnumaa kohaliku omavalitsuse üksused. Passiivsemad taotlejad on Põlvamaa, Läänemaa ja Saaremaa kohaliku omavalitsuse üksused.

3.2 Keskkonnaprogrammi elluviimine ja toetuste regionaalne jagunemine kohaliku omavalitsuse üksuste vahel

Üheks oluliseks aspektiks, mis mõjutab regionaal- ja kohaliku omavalitsuse poliitikat Eestis on asjaolu, et enamus kohaliku omavalitsuse üksusi on finantsiliselt liiga nõrgad, et ainult ise oma arenguid tagada (Raudjärv 2007:68). Samas on keskkonnavaldkond üks paljudest, mis nõuab suuri investeeringuid, et täita mitmeid seadusest tulenevaid nõudeid ning arendada üldist keskkonna heaolu. Seetõttu oleks oluline hinnata, kuivõrd oluline on SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kui tervet elukeskkonda toetava ja jätkusuutlikku arengut soodustava organisatsiooni olemasolu ning mil määral ja kas üldse saavad sellest organisatsioonist toetust ning abi kohaliku omavalitsuse üksused.

Antud temaatikas selguse saamiseks viis autor 7 Eesti maakonna kohaliku omavalitsuse üksuste seas läbi uuringu, mille eesmärgiks oli välja selgitada keskkonnaprogrammist kohalikele omavalitsustele jagatava raha jagunemist regiooniti, saada infot kas ja kui suurel määral esineb erinevusi rahaliste toetuste maksmisel ning hinnata SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse rolli regionaalpoliitika elluviimisel.

Uuringu tulemustest saadi vastused järgnevatele küsimustele:

- kas SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse keskkonnaprogrammi toetuste jagunemisel regiooniti esineb erinevusi?
- kas SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kui organisatsiooni olemasolu on kohaliku omavalitsuse üksuste hinnangul sellisel kujul vajalik või tuleks kasutada mõnda teist süsteemi keskkonnainvesteeringute rahastamisel?

Uuring viidi läbi 2009 aastal ning selleks koostati ankeetküsimustik, mis kõigile 88 valimi alusel välja valitud kohaliku omavalitsuse üksusele elektrooniliselt saadeti. Ankeetküsimustik koosneb 12 küsimusest, mis sisaldab 8 avatud küsimust ning 4

valikvastustega küsimust. Ankeetküsimustikule vastas 43 kohaliku omavalitsuse üksust ehk 48,8 % kõigist vastanutest. Kõige rohkem vastuseid ehk 23,2% laekus Harjumaa kohaliku omavalitsuse üksustest, kõige vähem ehk 6,9% aga Läänemaa kohaliku omavalitsuse üksustest.

Küsimusele „Kas Teie ametiasutus on hinnanud keskkonnaalaste investeeringute vajalikku kogumahtu (nt vesi- ja kanalisatsioon, jäätmehooldus jms) ning kui suures ulatuses“ laekunud vastuste põhjal selgus, et kohaliku omavalitsuse üksuste keskmine keskkonnaalaste investeeringute vajalik kogumaht ületab hinnanguliselt 10 miljonit krooni. Üle 100 miljoni krooni jääb vajalik kogumaht suuremates kohaliku omavalitsuse üksustes, mis autori arvates on ka mõneti mõistetav, kuna suuremad omavalitsuse üksused vajavad oma haldusterritooriumi arendamiseks suuremaid investeeringuid. Vähesel määral oli vastajate seas ka neid kohalike omavalitsuse üksusi, kes pole investeeringute vajalikku kogumahtu hinnanud, kuna vajadus investeeringute järele tuleb n. ö jooksvalt või lähtuvalt omavalitsusüksuse arengu- või jäätmekavast. Ühtlasi selgus ka asjaolu, et suurimaid investeeringuid nõuab veemajanduse- ja kanalisatsiooni valdkond ning mainimist leidis ka kulukas jäätmemajandus.

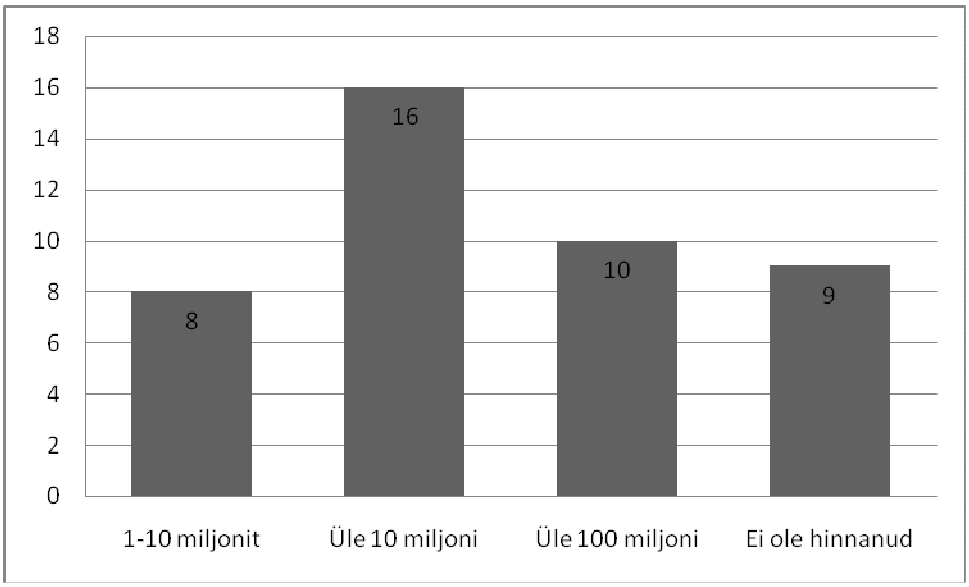

Joonis 1. Omavalitsusüksuste keskkonnaalaste invsteeringute vajalik kogumaht (Lõputöö autori koostatud).

Küsimusele „Kas Teie ametiasutus on SA Keskkonnainvesteeringute Keskusest keskkonnaprogrammi toetusi taotlenud?“ kinnitasid kõik 43 ankeetküsimustikule vastajat ehk 100%, et on taotlenud keskkonnaprogrammi toetusi. Selgus, et enamasti esitatakse taotlusi 2 korda aastas, mida kinnitas 19 omavalitsuse üksust ehk 44,2% vastajatest. Ühel korral aastas on projektitoetusi esitanud 14 omavalitsusüksust ehk 32,6% ning kolmel korral aastas esitas projektitaotlusi 10 omavalitsusüksust ehk 23,3% vastanutest.

Küsimusest „Millistest keskkonnaprogrammi alamprogrammidest olete toetusi taotlenud?“ selgus, et peamiselt on toetusi taotletud veemajanduse- jäätmekäitluse-keskkonnateadlikkuse ning maakondlikust programmist. Domineeris siiski juba eelnevalt nimetatud veemajanduse ja jäätmekäitluse valdkond, kuna need omavalitsusüksuste arvamuse kohaselt kõige ressursimahukamad on. Täielikult märkimata on jäänud metsanduse ja kalanduse programm, mille põhjus võib autori arvamuse kohaselt tuleneda asjaolust, et antud valdkonna koordineerimisega tegelevad teised institutsioonid, mitte kohalikud omavalitsused. Peamiselt taotlevad kalanduse ja metsanduse programmist toetust erinevad sihtasutused, mittetulundusühingud, Riigimetsa Majandamise Keskus, Keskkonnaministeerium ning mitmed keskkonnavaldkonnaga tihedalt seotud olevad organisatsioonid.

Küsimusele „Kas Teie ametiasutuses tegeleb projektide kirjutamise ja keskkonnaprogrammi taotluste ettevalmistamisega eraldi ametnik või on see mõne ametniku kõrvalülesanne? Mis spetsialisti ametiülesanne see on?“ selgus, et kohaliku omavalitsuse üksustes tegeleb projektide kirjutamise ja keskkonnaprogrammi taotluste ettevalmistamisega peamiselt keskkonnanõunik/ spetsialist või arendusnõunik. Vallavanema ülesanne on see 4 omavalitsusüksuses, seda nii põhi- kui kõrvalülesandena. Samas oli ka neid vastuseid, millest selgus, et teatud määral ostetakse teenust sisse, s.t projekte kirjutab või valmistab ette keegi väljaspoolt omavalitsusüksust. Eksisteerib ka 1 kohaliku omavalitsuse üksus, kus olude sunnil tegeleb keskkonnaprojektidega vallasekretär. Antud juhul on projektide kirjutamine ja nende ettevalmistamine nimetatud ametnike kõrvalülesanne, sest eraldi ametnikku küsimustikule vastanud kohaliku omavalitsuse üksustes ei eksisteeri.

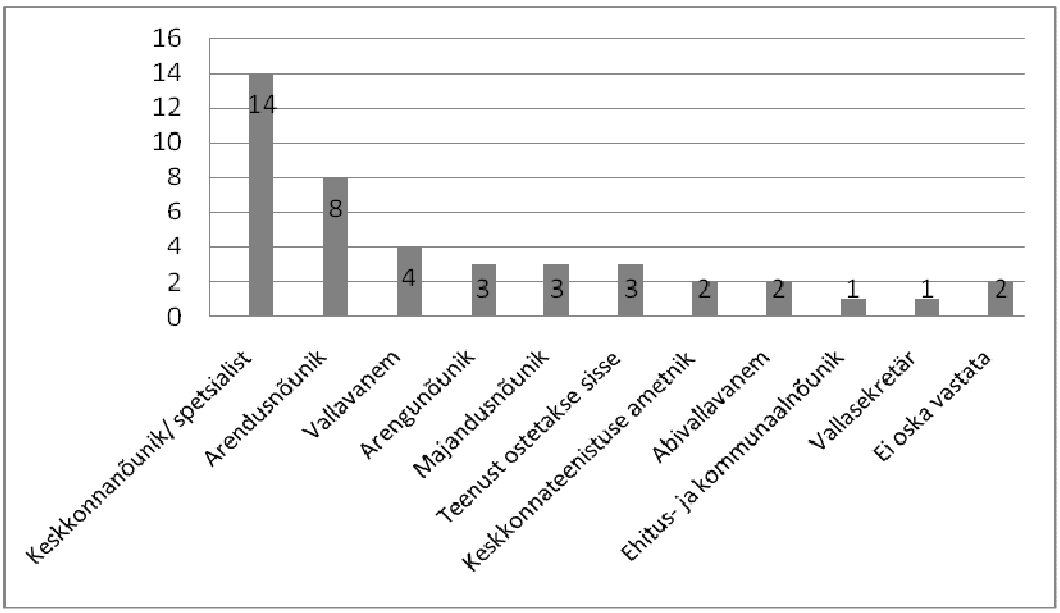

Joonis 2. Omavalitsusüksustes projektide kirjutamise ja ettevalmistamisega tegelev ametnik (Lõputöö autori koostatud).

Küsimusele, kas ollakse teadlikud SA KIK taotluste hindamiskriteeriumidest vastas 42 kohaliku omavalitsuse üksust ehk 97,7%, et teab täpselt, mis alustel hindamine toimub ning ainult 1 omavalitsusüksus polnud hindamisest informeeritud. Analoogne oli vastus ka küsimusele „Kas SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse taotluse hindamiskriteeriumid on Teie ametiasutuse jaoks olnud arusaadavad?“, kus 42 omavalitsusüksust vastas, et hindamiskriteeriumid on olnud alati arusaadavad ning 1 vastaja märkis, et ei ole hindamiskriteeriumitest informeeritud.

Küsimusele „Kui Teie ametiasutuse poolt esitatud keskkonnaprogrammi taotlused pole rahuldatud, siis mis põhjusel? Kas olete projektitaotluse mittenõustumisel SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt saanud täiendavaid selgitusi?“ ilmnes, et peamine põhjus, miks esitatud projektitaotlused pole rahuldatud esineb asjaolus, et projekt pole vastanud sellele kehtestatud nõuetele. 6 korral mainiti ka, et SA KIK programmi rahad on otsa saanud ning seetõttu on esitatud projekt jäänud toetuseta. Mainist leidis ka fakt, et kui esimesel korral pole taotlus rahuldatud, siis teisel korral leiab see reeglina alati toetust, kuna esimesel korral projektitaotluses tehtud vead saavad teiseks esitamise korraks parandatud.

Seda, et kohaliku omavalitsuse üksuse omafinantseerimine ei vasta abikõlblikkuse[4] nõuetele ning seetõttu on jäänud projekt rahuldamata nimetas 2 vastajat. Lisaks toodi välja, et projektitaotlus pole hindamisel saanud vajalikus koguses toetust ning projekt on olnud väheoluline võrreldes teistega. 13 omavalitsusüksust märkis, et nende poolt esitatud projektitaotlused on alati rahuldatud ning probleeme pole esinenud.

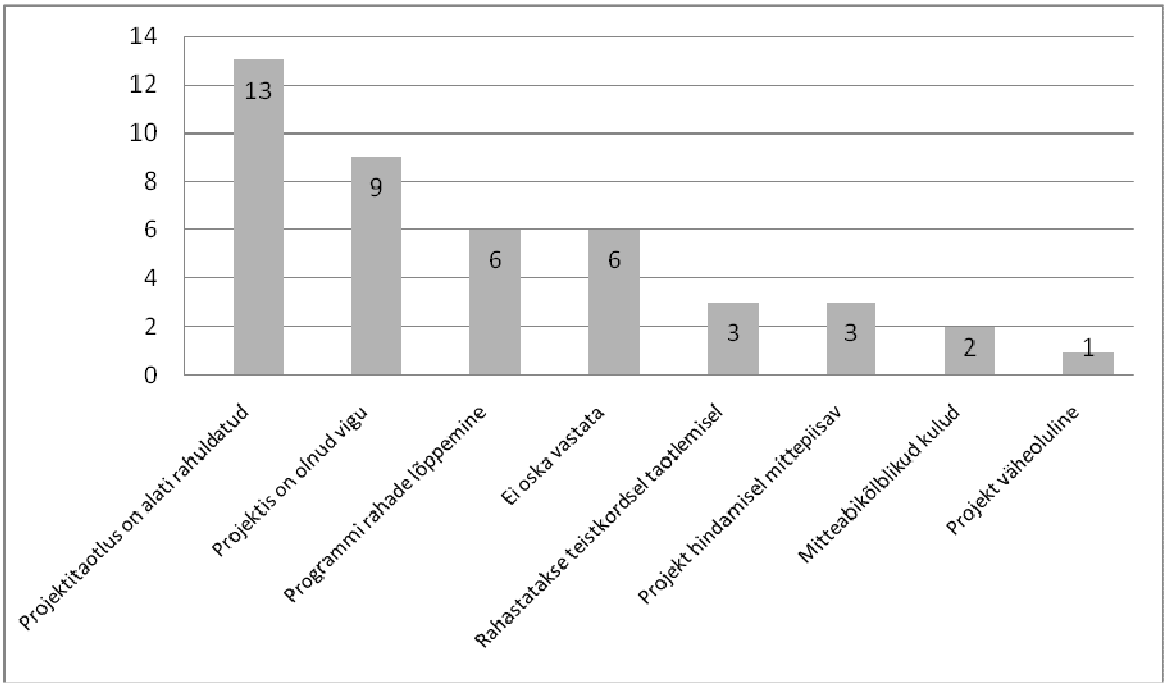

Joonis 3. Keskkonnaprogrammi taotluste mitterahuldamise põhjused (Lõputöö autori koostatud).

Küsimusele „Kas SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kui organisatsiooni olemasolu on Teie hinnagul sellisel kujul vajalik või tuleks kasutada mingisugust teist süsteemi keskkonnainvesteeringute rahastamisel?“ nimetas 37 vastajat ehk 86% vastajatest, et SA KIK kui organisatsioon on vajalik ja oluline. 5 vastajat ehk 11,6% vastajatest ei osanud hinnata SA KIK vajalikkust ning 1 vastaja arvas, et eksisteerib liiga palju bürokraatiat, mis takistab heade projektide elluviimist ning seepärast ka paljud loobuvad taotluste esitamisest.

[4] Abikõlblikuks loetakse toetuse saaja kulutused, mis on vajalikud ja põhjendatud projekti eesmärkide elluviimiseks (Keskkonnainvesteeringute Keskus 20.04.09).

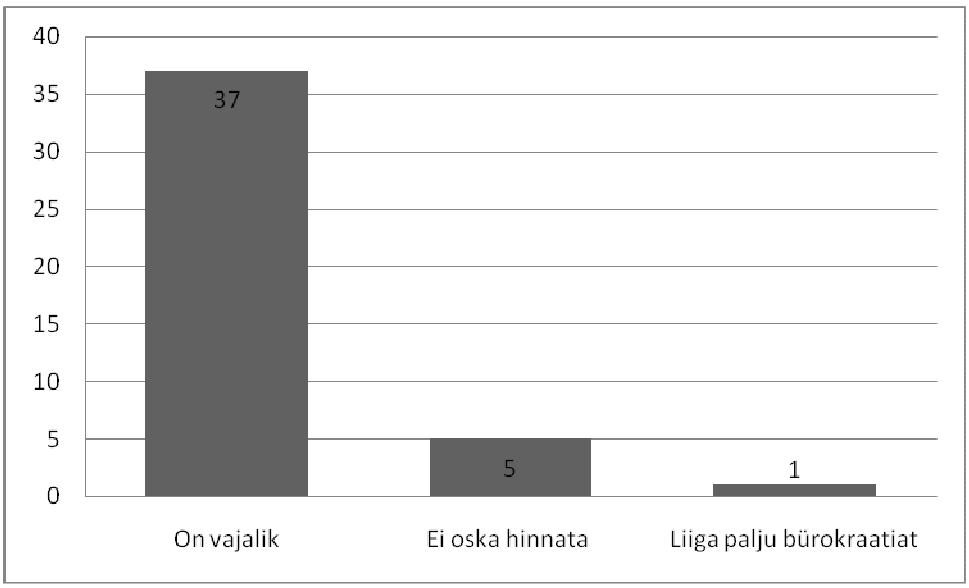

Joonis 4. Omavalitsusüksuste hinnang SA KIK kui organisatsiooni vajalikkusest (Lõputöö autori koostatud).

Viimasele küsimusele „Kas Teie hinnagul peaks SA Keskkonnainvesteeringute Keskus olema regionaalpoliitika teostamise vahend, s.t toetama eeskätt nõrgemaid omavalitsusi või peaks kõiki omavalitsusüksususi vaatama võrdselt?“ märkis 25 kohaliku omavalitsuse üksust, et SA KIK peaks toetuste jagamisel toetama kõiki kohalikke omavalitsusi võrdselt. 10 omavalitsusüksust olid seisukohal, et toetuste jagunemisel peaks lähtuma konkreetse projekti vajalikkusest ja eesmärgist. Ühel korral esines arvamus, mille kohaselt peaksid suured ja väga mahukad projektid (üle miljoni krooni) lähtuma tegelikust vajadusest, pisemaid toetusi võiks eraldada eeskätt nõrgematele. Samuti oli üks vastaja arvamusel, et oleks hea kui maal saaks elukeskkonna eest SA KIK hoolt kanda, kuna riik ei hooli eriti maapiirkondadest. Ainult 1 vastaja oli kindlal arvamusel, et oluline on toetada nõrgemaid omavalitsusi, kuna nemad ei suuda kõike korraga ise investeerida.

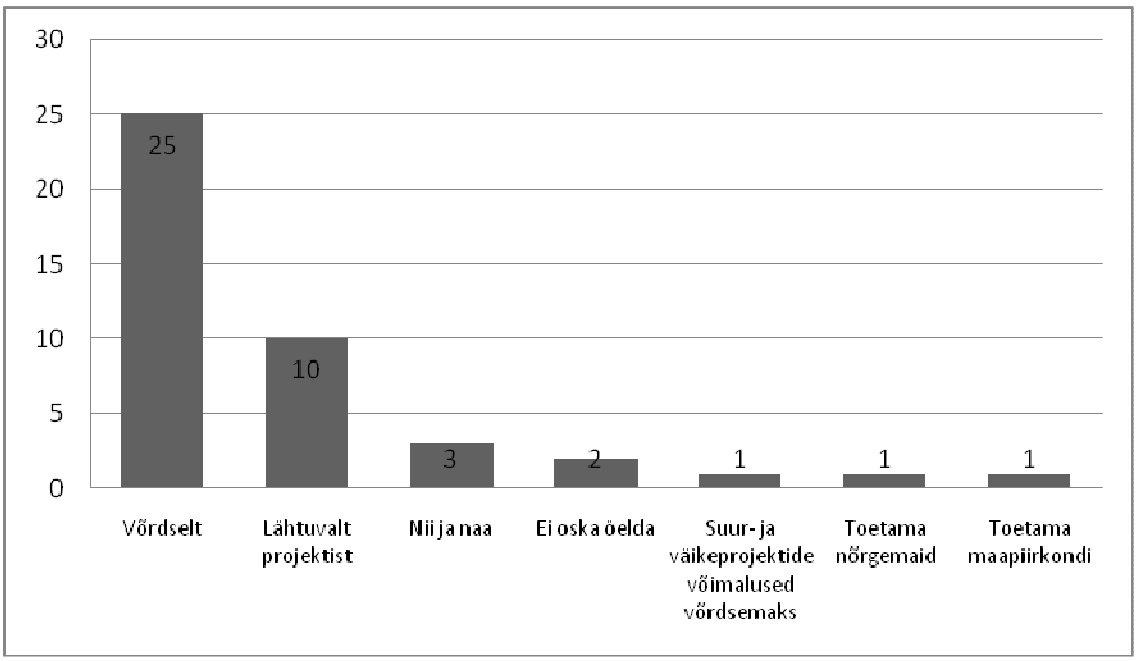

Joonis 5. Kohaliku omavalitsuse üksuste hinnang SA KIK keskkonnaprogrammi toetuste jagunemisest omavalitsusüksuste vahel (Lõputöö autori koostatud).

Kuna kohaliku omavalitsuse üksuse üks olulisemaid näitajaid on tulumaksu laekumine, mis võimaldab teha järeldusi sellest, kuivõrd suure osa moodustab tulumaks kohaliku omavalitsuse eelarvest, pidas autor oluliseks analüüsida uuringusse hõlmatud erinevate maakondade kohaliku omavalitsuse üksuste erinevusi tulumaksu laekumise osas.

Autori arvutuste kohaselt on tulumaksu laekumine suurim Harjumaa kohalikes omavalitsustes, kus näiteks 2008 aasta lõpus oli Saue valla tulumaksu laekumine elaniku kohta 12 552 krooni. Suurimad laekumised olid ka Saku vallas 12 447 krooni, Jõelähtme vallas 11 759 ja Rae vallas 11 459 krooni. Ka ülejäänud kohalikes omavalitsustes ületab tulumaksu laekumine 7800 krooni, mis ühtlasi tähendab, et tegemist on tulukate kohalike omavalitsuse üksustega, kuna tulu elaniku kohta on rohkem kui 7812 krooni (Rahandusministeerium 25.03.09).

Lõputöö uuringusse olid haaratud ka Põlvamaa kohaliku omavalitsuse üksused, kus võrreldes Harjumaaga on tulumaksu laekumine kohalike omavalitsuste seas oluliselt väiksem. Näitena võib tuua Põlvamaal asuva Mooste valla, kus tulumaksu laekumine elaniku kohta oli 2008 aastal 5043 krooni ja Kanepi vallas 5897 krooni. Silma paistis Saaremaal asuv Ruhnu vald, kus tulumaksu laekumine oli äärmiselt madal, vaid 1581

krooni ning üks madalamaid tulumaksu laekumisi oli ka Tartumaal asuvas Alatskivi vallas, kus see küündis 4901 kroonini. Näitajate puhul, kus tulumaksu laekumine elaniku kohta jääb alla 5859 krooni on tegemist toimetuleva omavalitsusüksusega ning 5859 – 7812 krooni teeniv omavalitsusüksus liigitub keskmise tulukusega omavalitsusüksuseks (*ibid*).

3.3 Uuringu järeldused ja võimalikud ettepanekud

Kuigi erinevused tulumaksu laekumise osas maakondade kohalike omavalitsuse üksustes on märgatavad, ei ole see autori arvates olnud siiski peamiseks põhjuseks, miks üks või teine kohaliku omavalitsuse üksus pole saanud keskkonnaprogrammi toetust taotleda. See nähtub ka ankeetküsimustele laekunud vastustest, kus 43 omavalitsusüksusest mainis vaid 2, et keskkonnaprogrammi taotlus on jäänud rahuldamata, kuna omavalitsusüksuse kulud pole olnud piisavalt abikõlblikud. Aastate jooksul on ikka enamus taotlusi väga suures ulatuses leidnud rahastamist ning levinud põhjuseks miks taotlus on tagasi lükatud on siiski juba eelnevas peatükis mainitud põhjus, et esitatud projektitaotlused pole nõuetele vastanud või need pole kooskõlas keskkonnaprogrammi prioriteetidega.

Kui vaadelda uuringus osalenud omavalitsusüksuste kolme viimase aasta jooksul esitatud taotluste arvu, selgub, et mitmed kohaliku omavalitsuse üksused on projektitaotlusi esitanud mitmel korral. Näiteks paistavad silma ankeetküsimustikule vastanud Harjumaal kohaliku omavalitsuse üksustest Kernu Vallavalitsus ja Jõelähtme Vallavalitsus, kes on projektitaotlusi viimasel kolmel aastal esitanud 5 korda. Neljal korral on projektitaotlusi esitanud Anija Vallavalitsus ja Rae Vallavalitsus.

Pärnumaal asuv Saarde Vallavalitsus paistab silma sellega, et on taotlusi esitanud kolmel viimasel aastal lausa 9 korda, kuigi vald liigitub tulukuse poolest toimetuleva omavalitsusüksuste hulka. Aktiivne taotleja on olnud ka Häädemeeste Vallavalitsus, mis sarnaselt Saarde vallale liigitub toimetulevaks vallaks, kuid on viimasel kolmel aastal taotlusi esitanud 7 korda. Analoogne aktiivsus nähtub ka Järvamaa omavalitsusüksuste seas, millest Järva- Jaani Vallavalitsus on projektitaotlust esitanud samuti 9 korda ning Imavere Vallavalitsus paistab silma 6 esitatud taotluste arvuga. Tartumaal asuv Rõngu

Vallavalitsus on viimasel kolmel aastal esitanud taotlusi 7 korda, Alatskivi Vallavalitsus, kui toimetulev vald 4 korda.

Kuigi Põlvamaa, Läänemaa ja Saaremaa kohaliku omavalitsuse üksused on kolmel viimasel aastal vähem projektitaotlusi esitanud (enamasti 1-3 korda), omab siiski kõige rohkem tähtsust asjaolu, et kui välja arvata 1 Harjumaal asuva Raasiku Vallavalitsuse poolt 2006 aastal esitatud taotlus, mis ei leidnud rahastamist, on kõigi autori poolt uuringusse haaratud ja ankeetküsimustikule vastanud kohaliku omavalitsuse üksuste poolt viimasel kolmel aastal esitatud taotlused kõigil kordadel leidnud rahastamist.

Autori poolt kogutud erinevate andmete analüüsist järeldub, et üldjuhul pole regionaalsed tuluerinevused takistanud vähem tulukamatel kohaliku omavalitsuse üksustel taotleda keskkonnaprogrammi toetusi. Autor leiab, et üldjuhul on keskkonnaprogrammi toetuste taotlemine seotud omavalitsusüksuse prioriteetide ja selle nimel tehtavate jõupingutustega, s.t nende endi aktiivsusega toetuste taotlemiseks. Autor arvab, teatud takistused keskkonnaprogrammitoetuste taotlemisel võivad tuleneda pigem kohaliku omavalitsuse üksuste enda vähesest initsiatiivikusest, madalast motiveerituse tasemest ning suutmatusest ideid genereerida ja neid projektide läbi realiseerida. Teatud rolli võib omada ka asjaolu, et väga paljudes omavalitsusüksustes on puudu konkreetsest inimressursist, kes täidaksid ametikohti, mille peamiseks ülesandeks oleks valmistada ette, koostada ja ellu viia omavalitsusüksusele vajalikke projekte. Analoogne probleem on tõstatunud ka Euroopa Liidu struktuurifondidest toetuste taotlemisel, mil taaskord jääb puudu vajalikust inimressursist, et kirjutada vajalikke arendusprojekte. See on jällegi oluline puudus, kuna pärsib väiksemate kohaliku omavalitsuse üksuste suutlikkust omavalitsuse arenguks vajalikke toetusi taotleda (Saar; Tatar 23.04.09).

Ka antud lõputöö raames läbi viidud uuringust selgus, et enamasti on projektide kirjutamine keskkonnanõuniku/spetsialisti või arendusnõuniku kõrvalülesanne, mõnel üksikul juhul isegi majandusnõuniku ning abi- ja vallavanema ülesanne. Sageli vajaksid nemadki kõrvalabi, kuna eduka projekti kirjutamiseks jääb vajalikest oskustest puudu, samuti ei jätku ametnikel põhitöö kõrvalt aega tegelemaks lisaülesannetega.

Autor on seisukohal, et omavalitsusüksused võiksid kaaluda võimalust kaasata projekti koostamise protsessi seda valdkonda tundvaid spetsialiste, kes oleksid suutelised projekti

eesmärki ja soovitud tulemust positiivselt suunama või looma juba eelnevalt mainimist leidnud asjakohase ametikoha, mille eesmärgiks oleks valmistada ette ja viia ellu omavalitsusüksuse arengut toetavaid projekte. Kuna autor mõistab, et ka spetsialistide ja eraldi ametikoha loomine toob omavalitsusüksusele kaasa täiendavaid kulusid, näeb autor selle probleemi lahendamiseks võimalust mõningast riigipoolset toetust neile omavalitsusüksustele, kus see probleem on teravalt esinev, et toetada neid selles, et ametnikud oleksid võimelised kirjutama edukaid projekte. Autori arvamuse kohaselt oleks võimalikuks abiks ametnike koolitamine vajalike teadmiste omandamiseks.

Samas oleks hea, kui linna- või vallavalitsuses töötaks isik, kes on orienteeritud kindlate ülesannete täitmisele, kes oskab juhtida erinevaid projekte ning leida projektidele rahastamisvõimalusi. Siis eksisteeriks ehk suurem tõenäosus selleks, et ka need omavalitsusüksused, kes senini on takerdunud projekti kirjutamise taha, saaksid oma piirkonna arengu tagamiseks kasutada nii väiksema kui ka suurema mahulisi keskkonnaprogrammi toetusi.

Uuringust saadud tulemustest ilmnesid vähesed diferentsid vaid siis, kui autor analüüsis SA KIK poolt viimase kolme aasta jooksul eraldatud kogusummasid omavalitsusüksuste lõikes. Väga suures mahus, peamiselt üle 1 miljoni on rahastatud Harjumaa kohalike omavalitsuse üksuste taotlusi, väga mitmeid üle 1 miljoni projektitaotlusi on leidnud rahastamist ka Tartumaa ja Pärnumaa kohalike omavalitsuse üksuste seas. Põlvamaa kohaliku omavalitsuse üksustele eraldatud toetussummad jäävad aga peamiselt 100 000 ja 1 miljoni vahele. Suures osas on ka projekte, mille eraldised jäävad alla 100 000 krooni.

Siiski ei saa autori arvamuse kohaselt sellest järeldada, et tulukamad omavalitsusükused saavad taotleda mahukamaid projektitoetusi ning vähemtulukamad väiksemaid. Seda näitab ka autori poolt eelnevas peatükis analüüsitud toetuste jagunemine, et mahukate toetuste taotlemist on saanud endale lubada ka väikese omatuluga omavalitsusüksused. Autor leiab, et pigem on tegemist omavalitsusüksuste erinevate keskkonnavaldkondlike vajaduste ja prioriteetidega ning sellega, kuivõrd aktiivne omavalitsusüksus on ja kui suure summa ulatuses ta ise korraga toetust taotleb. Kui üks omavalitsusüksus taotleb korraga väga suure summa ning teine taotleb aastas mitu korda ning saab kokkuvõttes sama suure summa, siis on need sisuliselt võrdväärsed. Nähtus ka küsitlusele vastanud kohaliku omavalitsuse üksuste poolt antud vastustest, et kui esimesel korral projekt rahastamist ei

leia, siis teisel korral see juhtub reeglina alati, kuna teisel taotlemise korral ollakse teadlikumad ja osatakse vigu vältida.

Kohaliku omavalitsuse üksuste tulude kasvu ja üldist võimekust on tänases Eestis seda temaatikat valitseva poliitika tõttu raske muuta. Nagu selgus ka ankeetküsitluse vastustest, eksisteerib mõni üksik omavalitsusüksus, kellel on projektitaotlusprotsessi käigus tulnud ette olukordi, kus on jäänud puudu omafinantseeringu määrast. Sellest johtuvalt leiab autor, et SA KIK peaks oma tegevust jätkama ning toetuste jagamisel jääma erapooletuks, s.t jätkama toetuste eraldamist nii tugevamatele kui ka nõrgematele kohaliku omavalitsuse üksustele. Samas võiks autori arvamuse kohaselt teatud juhtudel siiski lähtuda regionaalsetest vajadustest ning konkreetsest projektist, selle maksumusest ning selle tulemuslikkusest keskkonnatingimuste parandamisel. Näiteks, kui on tegemist kohaliku omavalitsuse üksusega, kes tõesti ei suuda vajalikku omafinantseeringut tagada, kuid on esitanud projektitaotluse, mille realiseerimine antud piirkonnas on hädavajalik, peaks SA KIK eelkõige seda arvesse võtma.

Juhul kui peaks tekkima olukord, kus omavalitsusüksused pole enam võimelised omafinantseeringut tagama (ka praegust rasket majandusolukorda arvesse võttes), näeb autor ühe võimalusena muuta keskkonnaprogrammi toetuste omafinantseeringu määra aluseks kohaliku omavalitsuse üksuste tulukus. Täpsemalt tähendaks see, et keskmiselt tulukamate omavalitsusüksuste omafinantseeringu määr oleks võrreldes teistega kõrgem. Analoogset meetodit külade uuendamise ja arendamise investeeringutoetuste maksmisel kasutab Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet, kes lähtub põhimõttest, et Tallinnaga piirnevatele valdadele kehtib omafinantseeringu määr 70%, ülejäänutele 90% (Külade uuendamise ja arendamise investeeringutoetus ... 02.05.09). Kuna antud lõputöö raames läbi viidud uuringu tulemused ei kinnitanud fakti, et vähemtulukamad omavalitsusüksused ei suuda keskkonnatoetusi taotleda ning kasutada, siis ei ole autori seisukohalt sellise muudatuse rakendamine SA KIK hetkel vajalik, ent võimalik ettepanek tulevikuks, kui nimetatud olukord peaks tekkima.

KOKKUVÕTE

Eesti Vabariigi põhiseaduse kohaselt on Eesti loodusvarad ja loodusressursid rahvuslik rikkus, mida tuleb säästlikult kasutada (PS § 5). Ümbritseva keskkonna heaolu tagamiseks on ette nähtud erinevate ülesannete ja kohustuste täitmine, kuna keskkonnavaldkond endas nii sisuliselt, ulatuselt kui ka eripäralt mitmeid alavaldkondi hõlmab.

Riigi ja kohalike omavalitsuste ülesannete tegevuste ja ka kulude jaotus antud valdkonnas on üsna ebamäärane, kuna riigi poolt kohalikele omavalitsustele määratud ülesannete maht pole vastavuses investeeringute mahuga. Kohalike omavalitsuste panus erinevate seadusest tulenevate tingimuste täitmiseks takerdub enamasti nende minimaalse haldussuutlikkuse taha ning nad vajavad kõrvaliste organisatsiooni/de täiendavat ja toetavat abi konkreetse valdkonna arendamiseks.

Käesoleva lõputöö eesmärgiks oli uurida ja analüüsida SA KIK keskkonnaprogrammi elluviimist ja toetuste jagunemist kohaliku omavalitsuse üksuste vahel.

Lõputöö eesmärgist lähtudes analüüsis autor selle esimeses osas kohaliku omavalitsuse üldist rolli ühiskonnas ja regionaalpoliitikas ning seda seotult läbi Euroopa Kohaliku Omavalitsuse Harta põhimõtetest lähtudes. Kirjeldati kohaliku omavalitsuse põhimõtteid ja olemust, anti lühiülevaade regionaalpoliitika kujunemisest ning selle peamistest probleemküsimustest ning analüüsiti kohalike omavalitsuste majanduslikku olukorda ja selle mõju tegevuste planeerimisel.

Lõputöö teine osa keskendus nii siseriiklike kui ka välisriiklike keskkonnaprogrammide põhimõtete ja vajalikkuse analüüsile. Anti ülevaade, mil viisil toimub välisriikides keskkonnavaldkonna rahastamine ning missugused on Eesti võimalused Euroopa Liidu liikmesriigina taotleda toetust erinevatest rahastamisprogrammidest.

Töö kolmandas osas käsitleti kohalike omavalitsuse üksustes läbi viidud uuringut ning analüüsiti keskkonnaprogrammi elluviimist ja toetuste regionaalset jagunemisest kohaliku omavalitsuse üksuste vahel.

Autori arvamuse kohaselt ei leidnud sissejuhatuses püstitatud hüpotees kinnitust. Analüüsimist leidnud erinevad andmed ning uuringust saadud tulemused võimaldasid töö autoril jõuda selgusele, et keskkonnaprogrammi toetuste taotlemine pole ainult tulukamate kohaliku omavalitsuse üksuste võimuses. Ka vähem tulukamatel omavalitsusüksustel on võimalus toetust taotleda. Seega pole nad võrreldes tulukamatega halvemas seisus ning ka neil on reaalsed võimalused ja valikud keskkonnaprogrammi toetuste taotlemisel ja kasutamisel.

Nagu nähtus ka autori poolt analüüsitud SA KIK keskkonnaprogrammi toetuste jagunemisest, on väga suures osas omavalitsusüksuste poolt esitatud projektitaotlused rahuldatud. Sellest võib järeldada, et kui toetust taotleda, siis seda suure tõenäosusega ka saab. Siiski tuleks seejuures tähelepanu juhtida asjaolule, et keskkonnaprogrammist toetuse saamisel omab märkimisväärset tähtsust omavalitsusüksuse omaalgatus ja ettevõtllikus, lisaks asjakohane, põhjendatud ning vigadeta projekt. Sellest lähtuvalt peab autor oluliseks, et valla- ja linnavalitsused haaraksid rohkem initsiatiivi, püüaksid leida lahendusi tõstmaks projektide kirjutamise võimekust ning lähtuma omavalitsusüksuses vastu võetud planeeringu- ja arengudokumentides sisalduvatest prioriteetidest ja kehtestatud eeskirjadest. Ühtlasi oleks ka hea, kui omavalitsusüksuses oleks loodud eraldi ametikoht isikule, kelle põhiülesandeks oleks projektide ettevalmistamine ja koostamine.

Teatud osas nõustub autor nende vastanute arvamusega, kes leiavad, et projektitoetuste jagunemisel peaks lähtuma konkreetsest projektist, mitte kohaliku omavalitsuse üksuse võimekusest. Samas peab autor oma subjektiivse arvamuse kohaselt ka õigeks, kui oleks eelistatud suhtumine, mil põhjendatud juhtudel võetaks arvesse ka omavalitsusüksuse võimalused omafinantseeringu osas, sest mõne projekti toetus võib mõnes piirkonnas väga vajalik olla, kuid võib samas jääda teostamata, kuna mõnel omavalitsusüksusel pole võimalik omavahendite puudumise tõttu antud toetust taotleda. Antud lõputöös läbiviidud uuringust selgus vaid paar sellist juhust, ent kui peaks tekkima rohkem selliseid omavalitsusüksusi, kes ei suuda tagada omafinantseeringu määra, võiks autori poolne arvamus olla asjakohane.

Paraku on Eestis regionaalsed erinevused kohaliku omavalitsuse üksuste vahel olnud aastaid püsivad ning selge on see, et üleöö toimuvaid muudatusi ette ei saa näha. Ka haldusreform kui selline, mis omavalitsusüksuste liitumise tagajärjel peaks parandama

nende üldist haldussuutlikkust kui ka investeerimisvõimalusi nõuab aega ja põhjalikku läbimõtlemist. Kuna ka omavalitsusüksustele laekuva tulumaksu määr on liiga madal ning ei näi lähitulevikus tõusvat, oleks autoripoolne soovitus edaspidiseks, et SA KIK tegevus ka tulevikus jätkuks, kuna praegusel kujul on organisatsioon end kohaliku omavalitsuse üksuste silmis positiivselt tõestanud ning eraldatud toetusrahade abiga on suudetud ellu viia regionaalselt olulisi projekte.

KASUTATUD KIRJANDUS

Annus, T; Randma, T. 2000. Haldusreformi müüdid. – Riigikogu Toimetised, 2, 136.

CCRE/CEMR & DEXIA. Eu sub- national governments 2007 key figures. http://www.ccre.org/docs/nuancier_2008_EN.pdf 03.04.2009

Deutsches Bundesstiftung Umwelt. Einführung. http://www.dbu.de/399.html 14.03.09

Euroopa kohaliku omavalitsuse harta. 01. aprill 1995. RTII, 21.10.1994, 26, 95.

Eesti regionaalarengu strateegia 2005-2015. http://www.siseministeerium.ee/5368 30.01.2009

Eesti Vabariigi põhiseadus. 28. juuni 1992. RT 1992, 26, 349; RT I 2007, 33, 210.

Elukeskkonna arendamise rakenduskava. http://www.struktuurifondid.ee/public/OP2_21juuni2007_EST.pdf 06.03.09

Euroopa Liidu infokeskus. Rahastamine. http://elik.nlib.ee/?id=19 27.02.09

Europa. LIFE+ (2007-2013). http://ec.europa.eu/environment/life/funding/lifeplus.htm 06.03.09

Euroopa Liidu Struktuurifondid. Euroopa Liidu eelarveperiood 2007-2013. http://www.struktuurifondid.ee/index.php?id=6530 06.03.09

Euroopa Liidu Struktuurifondid. Taustainfo Euroopa Liidu struktuurivahendite kohta aastateks 2007-2013. http://www.struktuurifondid.ee/index.php?id=6530 06.03.09

European Navigator. Draft European Charter of Regional Self-Government (5 June 1997). http://www.ena.lu/draft-european-charter-regional-self-government-june-1997-020302532.html 31.01.2009

Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus Nr 1600/2002/EÜ. http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2002:242:0001:01:ET:HTML 06.02.2009

Gern. A. 1997. Deutsches Kommunalrecht. 2. neuarbeitete Auflabe. – Baden- Baden: Nomos Verlagagesellschaft, 68.

Goldsmith, M. 1995. Autonomy and City Limits. In D. Judge, G. Stoker & H. Wolman (eds.) Theories of Urban Politics. London: Sage Publications.

Hankov, M; Sepp, J; Vildo, S. 2004. Regionaalsete toetusprogrammide mõju kohalike omavalitsuste arengule. Eesti majanduspoliitilised perspektiivid Euroopa Liidus XII. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 314.

Kasemets, K; Kriisa, R. 2001. Keskkonnapoliitika ja keskkonnajuhtimissüsteemid. . Harmoniseerimine ja vabadus Eesti Vabariigi majanduspoliitikas integreerumisel Euroopa Liiduga IX. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 249.

Keskkonnakaitse valdkondade rahastamiseks esitatud projektitaotluste hindamise tingimused ja kord, taotluste hindamise kriteeriumid, otsuse tegemise kord, lepingu täitmise üle kontrolli teostamise kord ning aruandluse kord. 17. veebruar 2006. RTL 2006, 19, 331; RTL 2008, 60, 851.

Keskkonnaministeerium. Eesti ettevalmistused Euroopa Liidu struktuurivahendite kasutamiseks perioodil 2007–2013. http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=377385/Eesti+ettevalmistused.pdf. 05.03.09

Keskkonnaministeerium. Euroopa Liidu programmiperiood 2007-2013. http://www.envir.ee/181565 06.03.09

Keskkonnaministeerium. 169 miljonit krooni keskkonnaprojektidele. http://www.envir.ee/1094080 04.02.2009

Keskkonnaministeerium. Programm LIFE. http://www.envir.ee/1009610 06.03.09

Keskkonnaministeerium. Rahastamise materjal. http://www.envir.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=348003/RAHASTAMISE+KOOLITUSMATERJAL.pdf 14.03.09

Keskkonnaministeerium. Välisfinantseerimine ja programmid. http://www.envir.ee/633 27.02.09

Keskkonnaprobleemid ja Euroopa Liidu keskkonnapoliitika. http://www.ueapme.com/business-support%20II/Training%20Tools/Confartigianato/Environment/EE-Environmental%20policy.pdf 27.02.09

Keskkonnaministeerium. Ülevaade keskkonnahalduse ümberkorraldamise ettepanekust. http://www.envir.ee/1080852 04.02.2009

Keskkonnainvesteeringute Keskus. Keskkonnaprojektide finantseerimise kord. http://www.kik.ee/?op=body&id=50 20.04.2009

Keskkonnainvesteeringute Keskus. Periood 2007-2013. http://www.kik.ee/?op=body&id=140 06.03.09

Keskkonnainvesteeringute Keskus. Programmid. http://www.kik.ee/?op=body&id=31 12.02.09

Keskkonnatasude seadus. 07. detsember 2005. RT I 2005, 67, 512; RT I 2009, 15, 93.

Koidu, U; Lõhmus, M. 2007. Tulumaks Eesti kohaliku omavalitsuse tuluallikana: praktilisi probleeme. – Riigikogu Toimetised, 15, 73.

Latvian Environmental Investment Fund. Mission and goals. http://www.lvif.gov.lv/?object_id=460 14.03.09

Latvian Environmental Investment Fund. Organization and structure. http://www.lvif.gov.lv/?object_id=461 14.03.09

Latvian Environmental Investment Fund. Projects. http://www.lvif.gov.lv/?object_id=372 14.03.09

Lõhmus, M. 2008. Local Autonomy and Territorial Decentralisation in Capital Cities. Halduskultuur nr 9. Tallinna Tehnikaülikool, Humanitaar ja sotsiaalteaduste instituut. 62.

Mäeltsemees, S. 2004. Eesti regionaalhaldus ja selle täiustamise suundi. Eesti majanduspoliitilised perspektiivid Euroopa Liidus XII. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 331.

Mäeltsemees, S. 2004. Eesti regionaalhaldus ja selle täiustamise suundi. Eesti majanduspoliitilised perspektiivid Euroopa Liidus XII. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 334.

Mäeltsemees, S. 2001. Euroopa Liiduga liitumise probleeme kohaliku omavalitsuse tasandil. Harmoniseerimine ja vabadus Eesti Vabariigi majanduspoliitikas integreerumisel Euroopa Liiduga IX. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 394.

Mäeltsemees, S. 2002. Kohalik omavalitsus ja regionaalpoliitika I. Euroopa integratsioon. Tallinn: TTÜ kirjastus.

Mäeltsemees, S. 2000. Local Government in Estonia-

Olenko, K; Reiljan, J; Timpmann, K. 2002. Eesti kohalike omavalitsuste finantsolukord ja selle parandamise võimalusi. Euroopa Liiduga liitumise mõju Eesti majanduspoliitikale X. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts- Verlag, 396.

Olenko, K; Reiljan, J; Timpmann, K. 2002. Eesti kohalike omavalitsuste finantsolukord ja selle parandamise võimalusi. Euroopa Liiduga liitumise mõju Eesti majanduspoliitikale X. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts- Verlag, 397.

Olle, V. 2002. Kohaliku omavalitsuse teostamine vahetu demokraatia vormis: Kohalik rahvaalgatus ja rahvahääletus. [Doktoritöö] Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Olle, V. 2004. Munitsipaalõigus. Tallinn: Juura.

Pratchett, L. 2004. Local Autonomy, Local Democracy and the „New Localism“ - Political Studies, 52, 358-375.

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet. Külade uuendamise ja arendamise investeeringutoetus. http://www.pria.ee/support/view/232/ 02.05.2009

Rahandusministeerium. Kohalike omavalitsuste 2007. aasta eelarve täitmise tulude, kulude ja finantseerimistehingute analüüs (ülevaade). http://www.fin.ee/doc.php?81205. 27.11.09

Raju, O. 2003. Omavalitsuste rahastamise probleeme Eestis. Eesti majanduspoliitika teel Euroopa Liitu XI. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 468.

Raju, O. 2003. Omavalitsuste rahastamise probleeme Eestis. Eesti majanduspoliitika teel Euroopa Liitu XI. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 469.

Raudjärv, M. 2007. Regionaal- ja kohaliku omavalitsuse poliitika arenguvõimalustest Eestis. Eesti majanduspoliitilised väitlused. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 68.

Regionaalpoliitika kontseptsioon. http://estlex.ee/estlex/kehtivad/AktDisplay.jsp?id=13313&akt_id=13313 15.12.2009

Reimaa, V. 2007. Regionaalhalduse probleemid Eestis. – Riigikogu Toimetised, 16, 35.

Riigi 2009. aasta lisaeelarve ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus. RTI, 28.02.2009, 15, 93.

Riigikantselei. Euroopa Komisjoni 2001 aasta eduaruanne. http://www.riigikantselei.ee/?id=5167 31.01.2009

Riigikontroll. Keskkonnaprojektide rahastamine SA Keskkonnainvesteeringute Keskus kaudu. Riigikontrolli aruanne Riigikogule. http://www.riigikontroll.ee/ 01.02.2009

Riigikontroll. Kohalike omavalitsusüksuste eelarvete tulude ja eelarve kulude analüüs. http://www.riigikontroll.ee/ 10.12.2008

Riigikontroll. Kohaliku omavalitsuse üksuste investeeringud. http://www.riigikontroll.ee/ 20.04.2009

Saar, H; Tatar, M. Kohalike omavalitsuste ootused ja vajadused Euroopa Liidu struktuurifondide rakendamise programmperioodil 2007-2013. http://www.seb.ee/files/kovuuring.pdf 23.04.2009

Siseministeerium. Regionaalpoliitika. http://www.siseministeerium.ee/5368 27.03.09

Sootla, G; Toots, A. 2006. Country Report—Estonia: Indicators of Local Democracy in Estonia- The State Of Local Democracy in Central Europe: Reports form Bulgaria, Estonia and Sloviakia. Soós, G. Hungary: Open Society Institute–Budapest.

Statistikaamet. Püsivhindades SKP kasvutempo. http://www.stat.ee/29957 23.03.09

Statistikaamet. Regionaalne sisemajanduse koguprodukt jooksevhindades. http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp 31.01.2009

Tamm, K. 2004. Regionaalsed investeeringutoetused Eestis Euroopa Liiduga ühinemise kontekstis. Eesti majanduspoliitilised perspektiivid Euroopa Liidus XII. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 406-407.

The National Fund of Enviromental Protection and Water Management. http://www.nfosigw.gov.pl/site/images/wkladka1.pdf 14.03.09

The Situation of Local Democracy in Estonia. Explanatory memorandum on the Congress of Local and Regional Authorities of Europe. www.siseministeerium.ee/public/congres_recommendation_81.rtf 25.01.2009

Trasberg, V. 2003. Eesti omavalitsuste maksuautonoomia suurendamise võimalusi. Eesti majanduspoliitika teel Euroopa Liitu XI. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 484.

Ulst, E. 2003. Kohaliku omavalitsuse missioon liitumisel Euroopa Liiduga. Eesti majanduspoliitika teel Euroopa Liitu XI. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 494.

Ulst, E. 2004. Eesti kohalikud omavalitsused ja riigi eelarvestrateegia. Eesti majanduspoliitilised perspektiivid Euroopa Liidus XII. Berlin; Tallinn: Berliner Wissenschafts-Verlag, 416.

Ulst, E. Eesti kohalike omavalitsuste tuludebaasi analüüs. http://portaal.ell.ee/7942 28.01.2009

Õunapuu, J. Regionaalhalduse reform Eestis. http://www.siseministeerium.ee/public/Ounapuu_ettekanne2.rtf. 12.02.09

SUMMARY

Role of the local government has increased at the realisation of the environmental policy in ages. However, the performance of the added tasks is not in compliance with the revenue base of the local government units and the possibility of covering the necessary general expenses and own share has been ignored.

Purpose of this thesis is to observe and analyse the execution of the environmental programme of Environmental Investment Centre and distribution of the subsidies between the local government units. The following hypothesis is raised in this work: regional differences of revenues and different administrative capacity allow only the most beneficial local government units to apply and use the subsidies of the environmental programme. This thesis consists of 47 pages and it is written in Estonian.

In order to achieve the results, quantitative method was used as research method and poll was used as data collection method in this work. Results of the research demonstrated that the hypothesis raised by the author was not confirmed. It also means that the regional differences of revenues have not prevented the less beneficial local government units to apply the subsidies of the environmental programme. Project applications of the local governments have also been subsidised to a large extent. A small difference occurred only in the number of the allocated amounts and of the times of the application of the subsidies but the author does not find that the reasons would be different administrative capacity or revenue differences of the local governments. The reasons would rather be low initiative, low level of motivation, inability to generate the ideas and to execute them through the projects. Some role may also be played by the lack of the offices with the main task to prepare, compose and execute the projects necessary for the local government units.

Based on the results of the research, the author pointed out the following relevant proposals:

- Local government units could consider the possibility to involve into the preparation process of the project the specialists or create a separate office for that.
- Continue to pay the environmental subsidies of SA KIK and not to change the method of the environmental programme or the method of subsidising the projects.

LISA Ankeetküsitlus

1. Linna/ valla nimetus .....
2. Linna/ valla elanike arv 2009. aasta alguseks .....
3. Kas Teie ametiasutus on hinnanud keskkonnaalaste investeeringute vajalikku kogumahtu (nt vesi- ja kanalisatsioon, jäätmehooldus jms) ning kui suures ulatuses (nt kuni miljon, 1-10 miljonit, üle 10 miljoni, üle 100 miljoni)?
   .....
   .....
4. Kas Teie ametiasutus on SA Keskkonnainvesteeringute Keskusest keskkonnaprogrammi toetusi taotlenud?
   Jah
   Ei
5. Mitu korda aastas projektitaotlusi esitate?
   1 kord
   2 korda
   3 korda
6. Millistest keskkonnaprogrammi alamprogrammidest olete toetusi taotlenud?
   .....
   .....
7. Kas Teie ametiasutuses tegeleb projektide kirjutamise ja keskkonnaprogrammi taotluste ettevalmistamisega eraldi ametnik või on see mõne ametniku kõrvalülesanne? Mis spetsialisti ametiülesanne see on?
   .....
   .....
8. Kas Teie ametiasutus on teadlik, mis kriteeriumite alustel keskkonnaprogrammi taotlusi hinnatakse?
   Jah
   Ei
9. Kas SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse taotluse hindamiskriteeriumid on Teie ametiasutuse jaoks olnud arusaadavad?
   Jah
   Ei

10. Kui Teie ametiasutuse poolt esitatud keskkonnaprogrammi taotlused pole rahuldatud, siis mis põhjusel? Kas olete projektitaotluse mittenõustumisel SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse poolt saanud täiendavaid selgitusi?
    .....
    .....
11. Kas SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse kui organisatsiooni olemasolu on Teie hinnangul sellisel kujul vajalik või tuleks kasutada mingisugust teist süsteemi keskkonnainvesteeringute rahastamisel?
    .....
    .....
12. Kas Teie hinnangul peaks SA Keskkonnainvesteeringute Keskus olema regionaalpoliitika teostamise vahend, s.t toetama eeskätt nõrgemaid omavalitsusi või peaks kõiki omavalitsusüksususi vaatama võrdselt?
    .....
    .....
    .....

Aitäh vastamast!

Allikas: Lõputöö autori koostatud